

Leviticus

Hay Aat Ten Liblu

Hay Nangitudo' eten Liblu: hi Moses.

Hay Nangitud'an Moses eten Liblu: nan Hudyu.

Hay Pohdon nan Ngadan ten Liblun Ibaga: nan tagun waday pi'yunnudana. Nan ngadan an Levi ya ngadan di ohan holag Jacob, ya diday numpumpapto' hinan lelehyon di Hudyu.

Hay Gutud hi Nangitud'anan ten Liblu: hidin numbattanan di 1290 B.C. hi engganah din 1250 B.C.

Hay Teman ten Liblu: hay aton nan naba-holan an Hudyun meheggon hinan na'ahhamad an Diosda. At nan Liblu an Leviticus ya itudunay aat di lelehyon di Hudyu.

Hay Outline ten Liblu:

Hay aat nan ONONG di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (1:1—7:10)

Nan Onong an Moghob (1:1-17; 6:8-13)

Nan Onong an Ma'an (2:1-16; 6:14-23)

Nan Onong di Pi'lenggopan ay Apo Dios (3:1-17; 7:11-21)

Nan Onong di Bahol (4:1—5:13; 6:24-30)

Nan Onong di Nibahhawan (5:14—6:7; 7:1-10)

Hay aat nan IHDAN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (7:22-38; 17:1-16)

Hay aat nan PADIN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (8:1—10:20)

Hay aat nan PANIAWON di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (11:1-47)

- Hay aat nan PUMPUNG PUNGAN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (12:1-8)
- Hay aat nan DOGOH di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (13:1—14:57)
- Hay aat nan IPABUHU' di Hudyun malpuh odolda ta meheggondan Apo Dios (15:1-33)
- Hay aat nan PAMALIWAN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (16:1-34)
- Hay aat nan ALO'AN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (18:1-30; 20:1-27)
- Hay aat nan ULDIN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (19:1—22:33)
- Hay aat nan BEHTAN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (23:1-44)
- Nan ngilin an Habadu (23:1-3)
- Nan Behtan di Namaliwan nan Anghel Apo Dios hinan Hudyuh din Penghana (23:4-5)
- Nan Behtan di Tinapay an Agguy Nabino'bo'an (23:6-8)
- Nan Behtan di Niyayan di Bunga (23:9-14)
- Nan Behtan di Pentecost (23:15-22)
- Nan Behtan di Talampet (23:23-25)
- Nan Algaw an Ahanian di Bahol (23:26-32)
- Nan Behtan di A'ab'abbung (23:33-44)
- Hay aat nan TINAPAY di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (24:1-9)
- Hay aat nan MOLTAN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (24:10-23)
- Hay aat nan PUN'EBLAYAN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (25:1-55)
- Hay aat nan PI'TULAGAN di Hudyu ta meheggondan Apo Dios (26:1-46)

Hay aat nan IDAWATAN di Hudyu ta meheggon- dan Apo Dios (27:1-34).

¹ Ya inayagan Apo Dios hi Moses an hidih nan Tuldan Abung di himmapitanan inalinay,

² “Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay diday, Gulat ta waday oha ay da'yuh mamhod an mangiyalih onongna ta e'nongnan Apo Dios ya hay iyalina ya ohah nan baka, unu nan kalnilu, unu gandeng.”*

Nan Onong an Moghob† (Lev. 6:8-13)

³ Ya inalina goh di, “Ya gulat ta e'nongnay Onong an Moghob ya mahapul an nan manilhig an bakan mi'id ah ganitna. Ya hiyay okod an mange'nong hinan way pantaw nan Me'gonan an Kuwaltu an a'amungan an awadan Apo Dios.

---

* **1:2** Nan Liblu an Leviticus di mahhun an libluh nan Old Testament an ada'adalon nan ung'ungungnan Hudyuh ihkuldah kindergarten ad ugwan an timpu ti kulugon nan muntudtudun dida an hay aptan ahan hi ma'ahhapul an innilaonda ya hay atonda ta ma'aliwan di baholda. Hiyah te teman ten liblu, ya gapu ta ada'adalondan ten liblu at ag'agadan ittuh nomnomda! † **1:2** Nan papadi ya numpidwadan nun'onong hi Onong an Moghob hi hin'algaw (Ex. 29:39-42), ya dinuwaday animal an me'nong hinan ngilin an Habadu (Num. 28:9-10), ya inudmanda goh nan udumnan a'animal hinan udumnan ngilin ya behta. Ya an amin nan alimatung ten animal ya mahapul an moghob, mu gulat ta hay bakay e'nongda ya mabalin an alan nan padiy udumna ta bagina (Lev. 7:8). Ya duway impa"elna: (1) nan natayan Kristu (Eph. 5:2), ya (2) nan pangidatan nan kimmulug hi nitaguandan Apo Dios (Rom. 12:1).

⁴ Hay atona ya eh'anah nan ulun di bakan Onong an Moghob, at ma'abulut henen e'nongna ta way a'aliwan di baholna.

⁵ Ya geneto'na nan uyaw an manilhig hinan way hinagang di wadan Apo Dios. Ya nan papadin imbabaluy Aaron di okod an mangiyuy hinan dala ta iwalhidah nan nunlene'woh di pun'onngan an wah nan hinagang di pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan.

⁶ Ya lalatona nan up'up di ne'nong, ya numpuhitna.

⁷ At nan papadin imbabaluy Aaron ya pinanuhda nan ayiw hinan pun'onngan, ya inapuyanda ta gumaba nan apuy.

⁸ Ya pinanuhdan ipulu' nan naphit an dotag an nan ulu ya tabah nan tu'yap di nitungu an ayiw hinan pun'onngan.

⁹ Mu nan numbino'ob'on an minalutu ya nan hu'i ya ipaphod nan nange'nong an ulahan ya un alan nan padi ta pun'ipulu'nan amin hinan pun'onngan ta Onong an Moghob an mipulu' hinan apuy ta magbu ta nan maphod an hunghung-nay mangipa'amlong ay Apo Dios.

¹⁰ Ya gulat ta hay e'nongna ya hay kalnilu unu gandeng ta Onong an Moghob ya mahapul an nan buta'al an mi'id ah ganitna.

¹¹ Ya goltonah nan way delloh di pun'onngan ay Apo Dios hi appit hi iggid hi un hagangon di buhu'an di algaw hi awadan Apo Dios. At alan nan papadin imbabaluy Aaron nan dala ta iwalhidah nan nunlene'woh di pun'onngan.

¹² Ya pumpuhitna an middum nan ulu ya taba ta alan nan padi, ya pinanuhnan pun'iyuhun

an amin nan naphit an dotag hinan gimmaban niyapuy hinan pun'onngan.

¹³ Mu mahapul an daluhana nan minalutu, ya inulahana goh nan hu'i ya un alan nan padi ta gohbonah nan pun'onngan. Ti hiyah ne onong an nipulu' hi apuy ta moghob ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Apo Dios.

¹⁴ Ya gulat ta han tagu ya nan hamutiy e'nongnan Apo Dios hi Onong an Moghob ya mahapul an nan balug unu nan bunun an putta di iyalina,

¹⁵ ya alan nan padi nan me'nong, ya inyuy-nah nan pun'onngan, ya entelonay bagangna, ya impulu'nah nan pun'onngan ta moghob. Ya enepto'nan itidtid nan dalah nan bane'leng nan pun'onngan ta nangamung un matidtidan.

¹⁶ Ya anona nan bintuulna ya dutdutna, ya impa'wahnah nan pangngel di pun'onngan hinan appit hi buhu'an di algaw an nan puntapalan hinan dapul.

¹⁷ Ya hinokwa'na nan paya'na an agguyna nun-hiyanon. Ya ipulu' nan padih nan gimmaban ni-tungun ayiw hinan pun'onngan. Hiyah ne Onong an Moghob an mipulu' hi apuy ta magbu ya nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Apo Dios.”

Onong an Ma'an*
(Lev. 6:14-23)

¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di, “Ya wada ay di mangiyalih nan Onong an Ma'an hi e'nongnan Ha" in an Dios ya nan ma"aphod an alenay e'nongna, ya udmanah mantika ya nan incense.

² Ya inyuynah nan papadin imbabaluy Aaron, ya oha ay diday ummal hi hinggamal hinan alena, ya itang an mantika, ya itang goh hinan incense, ya genhobnah de ta panginomnoman hinan pun'onngan ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Ha" in an Dios.

³ Ya nan na'angang hinan Onong an Ma'an ya bagin da Aaron ya nan linala'in imbabaluyuna, ya me'gonan ahan hene ti uddum nan ne'nong ay Ha" in an nipulu' hinan apuy.”

⁴ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya gulat ta waday mangiyalih e'nongnah ma'an an nan tinapay an aggyu nabino'bo'an an nihaang ya mahapul an nan ma'adyamu' an alenay mihaang an namantikaan unu nan mayapit an tinapay an na'amyudan hi mantika, ya mi'id goh di bino'bo'na.

⁵ Ya gulat ta nan ma'an an e'nongyu ya hay kawaliy ihaangana ya hay miyamma ya nan ma'adyamu' an alena, ya malamutan hi mantika, ya mi'id di bino'bo'na.

---

* **2:** An anggay heten kalahin di onong an mid ah dalana, mu niddum damdamah nan onong an way dalada an (1) nan Onong an Moghob (Num. 28:3-6), ya (2) nan Onong di Pi'leggopan ay Apo Dios (Lev. 9:4; Num. 6:17), ya (3) nan Onong di Bahol (Num. 6:14-15). Ya hay intudun ten onong ya nan pamhoda tu'un Apo Dios.

6 Ya puhitonyu, ya hiniitanyuh mantika ta hiyah ne Onong an Ma'an.

7 Ya gulat ta hay e'nongyu ya nan ma'an an nihaang hinan kawali ya hay miyamma ya nan ma'adyamu' an alena, ya mamantikaan.

8 Ya iyuyyu nan Onong an Ma'an an umat hi ohan danen nihaang ta me'nong ay Ha"an an Dios, ya idatyuh nan padi ta hiyay mangiyuy hinan pun'onngan.

9 Ya umala nan padih itang hinan ma'an an me'nong ta way panginomnoman, ya genhobnah nan pun'onngan ta Onong an Moghob an nipulu' hinan apuy ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Ha"an.

10 Ya nan ma'angang hinan Onong an Ma'an ya bagin da Aaron ya nan linala'in imbabaluyana. Ya me'gonan ahan henen onong an me'nong ay Ha"an an Dios an nipulu' hinan apuy.

11 Ya an amin nan iyaliyu an Onong an Ma'an ay Ha"an ya mahapul an hay agguy nabino'bo'an ti adi mabalin hi unyu gohbon nan waday bino'bo'na unu nan ma'udman hi alig.†

12 Ya nan onongyu an malpuh nan hopap di bungan nan mihabal ya e'nongyun Ha"an an Dios, mu adiyu ahan gohbon hinan pun'onngan ta ipahunghungyun Ha"an.

13 Ya an amin nan Onong an Ma'an ya ahinanyu, ya adiyu ahan ibahhaw an mangahin.

---

† 2:11 Anaad ta napaniaw nan danum di alig hinan pun'onnganda? Hay alyon nan udumna ya hiyay inusal nin nan iCanaan an nun'onong hinan abulubululda, ya alyon nan udumna an hiyay inusaldan nangammah bayah ti waday nipaddunganah nan bino'bo'.

Ti henen ahin ya hiyay mangipanomnom hinan ni'tulaganyun Ha"in an Dios,‡ at mahapul an amin di e'nongyu ta Onong an Ma'an ya ahinanyu.

¹⁴ Ya gulat ta iyaliyuy ma'an hi e'nongyun Ha"in an nan hopap di bungan nan inhabalyu ya hay e'nongyu ya mahapul an nan pa"ala an gahhilang, ya nahanglag, ya nabayu.

¹⁵ Ya mantikaanyu, ya udmanyu goh hinan incense ti hiyah te aat di Onong an Ma'an.

¹⁶ Ya umala nan padih itang hinan ma'an an nahanglag ta panginomnoman, ya gohbona an e'nong ay Ha"in an Dios.”

3

*Onong di Pi'lenggopan ay Apo Dios** (Lev. 7:11-21)

¹ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya gulat ta han tagu ya hay baka di iyalina hi Onong di Pi'lenggopana ya hay bulug unu obay an mi'id ah ganitna di e'nongnan Ha"in an Dios.

² Ya eh'anah ulun nan e'nongna, ya geneto'nah nan way pantaw di Me'gonan an Kuwaltun

---

‡ **2:13** Nan tataguh din penghana ya inusalday ahin hinan ni'tulaganda (II Chron. 13:5), ya nanginay ahin, ya ma'ahhapulda ahan hi mihda. * **3:** Duway impa"el ten onong: (1) nan pi'lenggopan ya (2) pi'pohodon nan ad onong ay Apo Dios ti mid di pumbaholanan manawan ay Hiya. Ti heten onong ya mabalin an mi'ihda nan ad onong hi udumnan alimatung nan e'nongna, ya me"an goh nan papadi an ayda Apo Dios (Lev. 7:14-15, 31-34), ya mid ah udumnan kalahin di onong an waday biyang nan ad onong an mangihda. Ya hiyah te kalahin di onong an gun nun'onngan nan Hudyuh nan numbino'ob'on an behtada (Ex. 23:14-17; Num. 29:39).

a'amungan. Ya alan nan imbabaluy Aaron an papadi nan dala ta iwalhidah nan nunlene'woh di pun'onngan.

³ Ya alan nan ad onong nan Onong di Pi'lenggopan ay Ha" in nan taban niyunanit hinan putu ta moghob an me'nong ay Ha" in an Dios ta Onong an Mipulu' hinan apuy.

⁴ Ya iddumda goh an anon nan duwan batin an middum nan tabana, ya nan taban di inawa', ya nan taban niyunanit hi oltay.

⁵ Ya nan papadin imbabaluy Aaron di manghob hinan way pun'onngan an pun'iyuhundah nan Onong an Moghob an miyu'uhun hinan gimmagaban bala ta Onong an Mipulu' hi apuy ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Ha" in an Dios.

⁶ Ya gulat ta waday mangiyalih kalniluh Onong di Pi'lenggopan ay Ha" in ya hay iyalina ya buta'al unu tenna an kalnilun mi'id ah ganitna.

⁷ Ya gulat ta hay kalniluy iyalinah onongna ya hiyay mange'nong hinan awada' an Dios,

⁸ at ho"onay ulun nan e'nongna, ya genlotnah nan way Me'gonan an Kuwaltun a'amungan. Ya nan linala' in imbabaluy Aaron di mangiwalhih nan dalah nan nunlene'woh di pun'onngan.

⁹ Ya alana nan tabana, ya nan taban di iwit an mehedpol hinan taligtigna, ya nan taban nanophop hinan putu, ya nan taban di putun nan Onong di Pi'lenggopan ta Onong an Mipulu' hinan apuy ta me'nong ay Ha" in an Dios.

¹⁰ Ya nan duwan batin an middum di tabada, ya nan taban di inawa', ya nan taban niyunanit hi oltay ya ma'aan hanan taba ta middum hinan

batin.

¹¹ At alan nan padi ta gohbonah nan pun'onngan. Hene ya ma'an an mipulu' hinan apuy ta me'nong ay Ha'in an Dios.

¹² Ya gulat ta hay onongna ya gandeng di iyalina ya e'nongnah nan awada' an Dios,

¹³ ya ho'onay ulun nan e'nongna, ya genlotnah nan way hinagang di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya nan linala'in imbabaluy Aaron di mangiwalhih nan dalah nan nunlene'woh di pun'onngan.

¹⁴ Ya alana nan taban niyunanit hinan putu, ya hiyay mange'nong hinan Onong an Mipulu' hinan apuy ta me'nong ay Ha'in an Dios,

¹⁵ ya nan duwan batin an middum di tabada, ya nan taban di inawa', ya nan taban niyunanit hinan oltay, ya hanan taba ya ma'aan an middum hinan batin.

¹⁶ Ya alan nan padi ta gohbonah nan pun'onngan. An hene ya ma'an an mipulu' hinan apuy ta maphod hi mahunghung ti an amin nan taba ya bagi' an Dios.

¹⁷ At mahapul an adiyu ahan ihday taba unu dala. Ti hiyah te uldin an adi mapogpog ta minaynayun hi unudon nan holaguyuh nan pi'hituwanyu.”

*Onong di Bahol***(Lev. 6:24-30; Num. 15:22-31)*

¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

² “Alyom hinan holag Israel di, Hiyatuy ma'at hinan ohan tagu mu agguyna inamtan an nangat hinan immandal'u an Dios hi adi ma'at, ya imbah-hawnay oha:

³ Gulat ta nan Nabagtun Padiy mumbahol ta omod hi un lummuh pumbaholan nan tatagu ya mahapul an iyalinay Onong di Baholna an hay manilhig an bakan mi'id ah ganitna ta Onong di Baholnan Ha"in an Dios.

⁴ Ya iyalinah nan way pantaw di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan. Ya ho"onay ulun nan baka, ya geneto'nah nan awada' an Dios.

⁵ Ya alan nan Nabagtun Padi nan dalan nan baka, ya inyuynah nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan.

⁶ Ya ihiwhiwnay galaygaynah nan dala, ya in-walhinah mumpapituh nan hinagang di awada' an Dios ya nan kultinan nan Me'gonan an Kuwaltu.

⁷ Ya ilamuhnay udum an dalah nan ha'gud di pun'onngan hinan incense an maphod di

---

* **4:** Hiyah te onong hinan tatagun numbahol ay Apo Dios an dumalat nan aid di iniladah nan nitudo' hinan Uldin Apo Dios, ya la'tot ya ma'awatanday aat nan anappuhida, at hiyaat unda mahkay pohdon an muntutuyun Apo Dios ti mid ah abalinandah aton. Ya gulat ta hihidyay aid di inilada ta adida ma'awatan di aat nan anappuhidah enggana at ma'aliwan damdamay baholdah nan nidugah an ngilin di Hudyun ma'alih Gutud di Pun'onngan hi Hanin di Bahol an gun ma'at hi ohay algaw hinan hintawon (Lev. 16:1-34). Ya hay ipa'el ten onong ya nan natayan Kristun nangiyatoy hi bahol tu'u (Heb. 13:11-13).

hunghungna an wah nan Me'gonan an Kuwaltun awada' an Dios. Ya nan udum an dala ya ihiitnah nan puun di pun'onngan hinan Onong an Moghob an wah nan hinagang din pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan.

⁸ Ya heden baka an Onong di Bahol ya nan taban niyunanit hinan putu ya anonan amin,

⁹ ya nan duwan batin an middum di tabada, ya nan taban di inawa', ya nan taban niyunanit hinan oltay ta hanan taba ya ma'aan an middum hinan duwan batin.

¹⁰ Ya danen na'aan hinan baka an Onong di Pi'lenggopan di alan nan padi ta gohbonah nan pun'onngan ta Onong an Moghob.

¹¹ Mu nan up'up nan baka, ya nan lamohna, ya nan uluna, ya nan hu'ina, ya nan minalutuna, ya nan galutna,

¹² ya an amin nan alimatung nan bakan na'angang hinan Onong an Moghob ya ekaknah nan nungkampuanda ta iyuy nah nan mibilang hi maleneh an lugal hinan puntaptapalandah dapul, ya nun'iyuhunah nan ayiw an gimmaba ta moghob.

¹³ Ya gulat ta an amin nan holag Israel ya numbahol ti inatda nan immandal'un Dios hi adi ma'at, mu aggyuda inamtan, ya mi'id ah nana-mad hinan inatda, mu numbaholda damdama.

¹⁴ Ya wa ay ta na'innila nan numbaholanda ya mahapul an iyaliday manilhig an baka ta Onong di Baholda, ya iyuydah nan hinagang di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan.

¹⁵ Ya nan mangipangpanguluh nan ahimpahimpangapun holag Israel di mangeh'ah

nan ulun nan baka, ya geneto'dah nan hinangang di awada' an Dios.

¹⁶ Ya iyuy nan nahiitan an nidawat an padi nan udum an dala, ya enehgopnah nan Me'gonan an Kuwaltu an pi'hapitan ay Ha"an an Dios.

¹⁷ Ya inhiwhiwnay galaygaynah nan dala, ya inwalhinah mumpapituh nan hinangang di awada' an Dios ya ta"on nan kultinan nan Me'gonan an Kuwaltu.

¹⁸ Ya ilamuhnay udum an dalah nan ha'gud nan pun'onngan an wah nan hinangang di awada' an Dios hinan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan. Ya nan udum an dala ya ihiitnah nan puun nan pun'onngan hinan Onong an Moghob an wah nan pantaw di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan.

¹⁹ Ya anona goh an amin nan tabana, ya genhobnah nan pun'onngan,

²⁰ ya umat hi nangatna hinan nahhun an baka an Onong di Bahol di atona goh ete han onong, ya hiyah ne aton nan padin mange'nong ta way aton nan baholdan ma'aan ya ma'aliwan.

²¹ Ya ekakna nan baka ta iyuy nah nan nibataan hinan nuntuldaanda ya unna gohbon an umat hinan inatnah din ohan nahhun. Ya hiyah ne aat di Onong di Bahol nan tatagun holag Israel.

²² Ya gulat ta hanan ap'apu di numbahol ti inatnay oha ay daten Uldin an immandal'un Dios hi adi aton, mu agguyna inamtan ya numbahol hiya damdama,

²³ at wa ay di mangipa'innilan hiya an numbahol ya mahapul an waday iyalinah e'nongnah buta'al an gandeng an mi'id ah ganitna.

²⁴ Ya ho"onay ulun nan gandeng, ya genlotnah

nan way lugal hinan pamatayandah nan Onong an Moghob hinan way hinagang di awada' an Dios ti hiyah ne Onong di Bahol.

²⁵ Ya nan padi ya ihiwhiwnay galaygaynah nan dala, ya inlamuhnah nan ha'gud di pun'onngan hinan Onong an Moghob, ya inhiitna nan udum an dalah nan puun di pun'onngan.

²⁶ Ya gohbonan amin nan tabanah nan pun'onngan an umat hi na'at hinan taban nan Onong di Pi'lenggopan ay Ha'in an Dios. Ya henen aton di padiy mangaan hinan numbaholan nan ap'apu, at aliwa' an Dios di baholna ti inatna nan immandal'un Dios hi adi aton.

²⁷ Ya wa ay ta han nawotwot an taguy numbahol mu agguyna inamtan ya inatna nan immandal'un Dios hi adi ma'at ya numbahol hiya damdama,

²⁸ mu gulat ta nipa'innilan hiya nan bahol an inatna ya mahapul an iyalinay tennah gandeng an mi'id ah ganitna ta Onong di Baholna.

²⁹ Ya ho'onay ulun nan gandeng an Onong di Baholna, ya genlotnah nan way pun'onngan hinan Onong an Moghob.

³⁰ Ya alan nan padiy dalana ta ihiwhiwnay galaygaynah nan dala, ya inlamuhnah nan ha'gud nan pun'onngan hinan Onong an Moghob, ya inhiitna nan na'angang an dalah nan puun nan pun'onngan.

³¹ Ya anona an amin nan taban nan gandeng an umat hi na'at hinan taban nan Onong di Pi'lenggopan, ya gohbon nan padih nan pun'onngan ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Ha'in an Dios, ya henen

ene'nong nan padiy mangaan hi bahol nen tagu, at ma'aliwan nan baholna.

³² Ya gulat ta hay kalniluy iyalinah Onong di Baholna ya mahapul an hay tenna an mi'id ah ganitna.

³³ Ya ho'onay ulun nan kalnilu an Onong di Baholna, ya genlotnah nan way pamatayandah nan Onong an Moghob.

³⁴ Ya nan padi ya ihiwhiwnay galaygaynah nan dalan nan Onong di Bahol, ya inlamuhnah nan ha'gud di pun'onngan hinan Onong an Moghob, ya inhiitna nan na'angang an dalah nan puun di pun'onngan.

³⁵ Ya anonan amin nan taba an umat hi na'at hinan kalnilun Onong di Pi'lenggopan an na'aan an amin di tabana. Ya gohbon nan padih nan pun'onngan ta middum hinan onong an mip-ulu' ta me'nong ay Ha'in an Dios. Ya henen ene'nong nan padiy mangaan hi bahol nen tagu, at ma'aliwan.”

5

¹ Ya intuluy Apo Dios an inalinay, “Ya wa ay ta ma'ayagan nan tagu ta mun'ihutiguh nan inilana, unu dengngolna, unu tinnignan na'at ya adina ibaag di immannung at hiyay mabaholan.

² Ya wa ay ta agguyna inamtan han tagu ya dinapana nan ma'alih adi maleneh an umat hinan odol nan natoy an animal unu nan odol di malgom an ahi'ada'adap hinan luta ya ma'ali hiya goh hi adi maleneh ya mabaholan.

³ Ya wa ay goh ta agguyna inamtan ya dinapana nan agaga"ihaw an bumuhu' hi odol di tagu unu

nan malgom an bumuhu' ay hiya ya nipa'innilan hiyah nen inatna at mabaholan.

⁴ Ya wa ay goh ta nan tagu ya agguyna inamtan an adina hamadon an nomnomon nan hapitona ya un nonong ya inhapatana an atona an ta"on un maphod unu nappuhi mu unat goh nipa'innilan hiya nan hinapitna at mabaholan damdama.

⁵ Ya wa ay ta inamtanan hiya ya numbahol ay daten pumbaholan ya mahapul an nan inatna ya itutuyuna an hiya ya numbahol.

⁶ Ya hay moltana ya iyalinay ohan tennan kalnilu unu gandeng ta e'nongnan Ha"in an Dios ta Onong di Baholna. Ya nan padiy mange'nong ta way mangaan eden baholna.

⁷ Ya wa ay ta mi'id pangngalanah uyaw an kalnilu ya mabalin an hay duwah balug unu duwah bunun an putta di iyalina ta me'nong ay Ha"in an Dios, at nan oha ya Onong di Baholna, ya nan oha ya Onong an Moghob.

⁸ At iyuynah nan padi ta hunnonan e'nong nan oha ta Onong di Bahol, at edonah nan ulun nan hamuti, ya entelonay bagangna, mu adina punhiyanon,

⁹ ya inwalhinay udum an dalan nan Onong di Bahol hinan da'lig nan pun'onngan, ya nan udum an dala ya itidtidnah nan puun nan pun'onngan. Hiyah ne aat di Onong di Bahol.

¹⁰ Ya la'tot ya e'nong goh nan padi nan miyadwan hamuti ta Onong an Moghob an umat hidin atona tuwali. Ya nan padiy mangat ta way aton nan baholnan mahanian, at ma'aliwan henen baholna.

11 Mu wa ay ta mi'id pangngalan nan numbahol hinan duwan balug unu duwan bunun an putta ya hay iyalinah Onong di Baholna ya waluy bahun nan na'adyamu' an alena. Ya adina mantikaan unu udman hinan incense ti hiyah ne Onong di Bahol.

12 Ya iyuynah nan padi, at alan nan padiy hinggamal ta mangipanomnom an onong ay Ha" in an Dios, ya genhobnah nan pun'onngan ta middum hinan onong an nipagah apuy ta me'nong ay Ha" in an Dios. Hiyah ne Onong di Bahol.

13 Ya nan padiy mange'nong hinan onongna ta way mangaan hinan bahol an inatna an date nan pumbaholan ay Ha" in an Dios, at ma'aliwan di baholna. Ya nan ma'angang hinan alena ya bagin nan padi an umat hinan Onong an Ma'an."

Nan Onong di Nibahhawan*

(Lev. 7:1-10; Num. 15:22-31)

14 Ya ni'hapit goh hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

15 "Wa ay di ohan tagu an adina amtan ya numbahol hi agguyna nangidatan hinan niyali an midat ay Ha" in an Dios ya mahapul an iyalinay buta'al an kalnilun mi'id ah ganitna ta me'nong ay Ha" in ta hiyay moltana. Ya hay balul nan

---

* **5:13** Heten onong ya umat hinan Onong di Bahol, mu hay nun'abhiwanda ya nan Onong di Bahol ya mid ah abalinalan nan ad onong an mangaan hi baholna, mu heten kalahin di onong ya waday mabalin hi ma'at ti mabalin an ibanggad nan nangakaw nan gina'un inakawna, mu mahapul an udmanah 20% di balulna ta mumbalin hi 120% di ibanggadna.

e'nongna ya mipaddung hinan damot nan palatan silver an wah nan Me'gonan an Kuwaltu ti hiyah ne aat di Onong di Nibahhawan.

¹⁶ Ya mahapul an bayadana nan imbahhawnan agguyna indat ay Ha"in an Dios, ya inokpanah ba'intih porcento nan ibayadna, ya idatnah nan padi ta hiyay mange'nong hinan Onong an Nibahhawan ta ma'aliwan.

¹⁷ Ya gulat ta han ohan tagu ya numbahol ti inatna nan immandal'un Dios hi adi ma'at ya ta"on unna agguynamantan di nangatana mu numbahol, at mamolta damdama.

¹⁸ At mahapul an iyuyah nan padiy Onong di Nibahhawanah buta'al an kalnilun pinilina nan pahtu, ya mi'id ah ganitna an hay balulna ya mun'olog hi Onong di Nibahhawan. Ya nan padiy mange'nong ta way mangaan hinan baholnan agguyna inamantan hi nangatana, at ma'aliwan.

¹⁹ Ya hiyah te Onong di Nibahhawan. Ti immanung an numbahol hiyan Ha"in an Dios."

6

¹ Ya ni'hapit goh hi Apo Dios ay Moses an alyonay,

² "Gulat ta mumbahol di ohan da'yu ti imbahhawna nan Uldin'un Dios an ilayahana nan heneggona an alyonay unda inakaw unu na'utaw nan impatalepondan hiya, unu nan impahalimundan hiya, unu balbaliyana nan heneggona,

³ unu way dotngonah nan gina'u ya adina ipa'innila unu ihapatanan agguyna tinnig, ya malgom ay date atona at hiya ya mabaholan.

⁴ Ya wa ay ta numbahol di ohay tagu ay date ta nun'innomnom an ininnilanan numbahol ya mahapul an ibangngadna nan impatalepondan hiya, unu nan impahalimundan hiya, unu nan inakawna, unu nan penlohna, ya nan gina'un dentongna,

⁵ unu din gina'un inhapatanan inhaut. Ya mahapul an ibangngadnan amin nan innalna, ya inokpanah ba'intih porcento, ya indatnah nan ad bagi eden gutud di algaw an pange'nonganah Onong di Nibahhawana.

⁶ At mahapul an iyalinan Ha"in an Dios nan Onong di Nibahhawana nan napilin buta'al an kalnilun mi'id ah ganitna, ya indatnah nan padi. Ya hay balulna ya mun'olog hi balul di Onong di Nibahhawan, ya e'nong nan padin Ha"in an Dios ta way a'aliwan nan malgom an numbaholana.

⁷ Ya nan padiy mange'nong hinan onongnan Ha"in an Dios ta way mangaan hinan nibahhawana ta ma'aliwan di baholna.”

*Nan Aat di Onong an Moghob
(Lev. 1:3-17)*

⁸ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

⁹ “Imandalmu ay da Aaron ya nan linala'in imbabaluyna an alyom di, Hiyah te atonyuh nan uldin di Onong an Moghob. Manu ay Onong an Moghob ti mahapul an lumanablabin mipupulu' hinan pun'onngan ta nangamung mabiggat, ya nan apuy ya gumagaban dumaladalang hinan pun'onngan.

¹⁰ Ya nan mabiggat ya ilubung nan padi nan napinuy abolnan lubung, ya ipantalona nan

putut an pantalon di padi ya unna anon nan dapul din Onong an Moghob hinan pun'onngan, ya impatangnah nan pangngel nan pun'onngan.

¹¹ Ta nalpah ay ya inaana nan inlubungna, ya nunlubung hi nat'on ya unna alan nan dapul, ya enekaknah nan immapalanda ta iyuyunah nan nibataan hinan maleneh an lugal.

¹² Ya nan apuy hinan pun'onngan ya mahapul an bubumnang an adi madmaddop, ya nan padi ya gunna tunguwan hinan ahelhehelhelong, ya panuhonan pun'iyuhun nan Onong an Moghob, ya gohbona goh nan taban di Onong di Pi'lenggopan.

¹³ At nan apuy hinan pun'onngan ya bubumnang an adi madmaddop.”

Nan Onong an Ma'an
(Lev. 2:1-16)

¹⁴ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya hiyatuy uldin hi ma'at hinan Onong an Ma'an. Nan linala'in imbabaluy Aaron di mange'nong hinan way pun'onngan an awada' an Dios.

¹⁵ Ya alanday hinggamal hinan na'adyamu' an nangeleng an bogah, ya nan mantika, ya nan incense an niddum hinan Onong an Ma'an ta panginomnoman, ya genhobnah nan pun'onngan ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Ha"i'n an Dios.

¹⁶ Ya nan na'angang hinan Onong an Ma'an ya da Aaron ya nan linala'in imbabaluyunay mangan. Mu adida udman hi bino'bo' nan tinapay an ononda, ya hidih nan me'gonan an lugal di

panganandah nan way gettaw nan Me'gonan an Kuwaltun pi'hapitan ay Ha"in an Dios.

17 Ya mahapul an adida ahan udman hi bino'bo' nan tinapay an ihaangda ti hiyah ne idat'un didah bingaydah nan ne'nong ay Ha"in an nipaga. Ya hene ya nidugah an me'gonan an umat hinan Onong di Bahol ya nan Onong di Nibahhawan.

18 Ya an amin nan linala'in holag Aaron ya diday mangan ene. Ya hiyah ne uldin hi ato'aton nan holagyuh minaynayun hi engganah nan onong an mipaga. At an amin nan manapa ene ya me'gonanda goh.”

19 Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

20 “Hiyah te onong da Aaron ya nan linala'in imbabaluynah iyalidan e'nong ay Ha"in an Dios eden algaw an idawatanah ihiitan nan lana. Hay ma'usal hinan Onong an Ma'an ya oha ya han godwan kiluh nan na'adyamu' an alena ta Ma'an an Onong, ya magodwa ta nan godwana ya me'nong hinan helhelong ya nan godwana ya hinan mahdom. Hiyah te gun na'at hi enggana.

21 Ya malamutan hi mantika ya un mihaang hinan nadapyag an kawali. Ta malutu ay ya unna mahkay ehgop, ya puhitona nan ma'an ya unna e'nong ta nan maphod an hunghungnay mangipa'amlong ay Ha"in an Dios.

22 Ya nan linala'in holag Aaron an midawat ta mipallog ay hiyan mumpadiy mange'nong hinan ma'an, ya gohbonan amin. Ya minaynayun heten ma'at hi enggana.

23 Ya an amin nan Onong an Ma'an an onon di padi ya mahapul an moghob an amin, ya adi mabalin hi onon.”

Nan Onong di Bahol
(Lev. 4:1—5:13)

²⁴ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

²⁵ “Alyom goh ay da Aaron ya nan linala'in imbabaluynay, Hiyatuy uldin nan Onong di Bahol. Nan Onong di Bahol ya maglot hinan hinagang di awadan Apo Dios an aglotan nan Onong an Moghob, at hiyanan me'gonan ahan.

²⁶ Ya nan padin mange'nong hi Onong di Bahol di mangihdah nan e'nongnah dih nan me'gonan an lugal hinan way gettaw hinan Me'gonan an Kuwaltun awadan Apo Dios.

²⁷ Ya an amin nan mideneh hinan dotag ya me'gonanda. Ya nan lubung an mapahi'an hinan dalan den me'nong ya mahapul an maloba'an hinan me'gonan an lugal an napahi'ana.

²⁸ Ya nan lutan bangan ihaangan nan dotag ya mahapul an maphal. Mu wa ay ta nan gumo' an bangay ihaangana ya mahapul an magadgadan ta mihamad an ma'egwahan.

²⁹ Ya an amin nan linala'in imbabaluy nan padi ya mabalin hi ihdada, ya hene ya me'gonan ahan.

³⁰ Mu adi mabalin hi ihda nan Onong di Bahol an nehgop di dalanah nan kuwaltun me'gonan hinan Me'gonan an Kuwaltu ti ne'nong ta way a'aliwan di bahol. At henen animal ya mahapul an moghob an amin.”

7

Onong di Nibahhawan
(Lev. 5:14-19)

¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di, “Hiyah te uldin hi Onong di Nibahhawan an nidugah an me'gonan.

² Nan Onong di Nibahhawan ya maglot hinan way aglotan nan Onong an Moghob, ya nan dalana ya miwalhah nan nunlene'woh hinan pun'onngan.

³ Ya an amin nan tabana ya e'nongna an umat hi taban di iwit, ya nan taban di putu,

⁴ ya ma'aaan goh nan duwan batin an middum nan tabada, ya nan taban di inawa', ya nan taban niyunanit hi olta.

⁵ Ya gohbon nan padih nan pun'onngan ta me'nong ay Ha'in an Dios nan onong an mipagah apuy. Hiyah ne aat di Onong di Nibahhawan.

⁶ Ya an amin nan linala'in imbabaluy nan padi ya mabalin hi ihdada nan bingaydah nan me'nong. Mu mahapul an nan me'gonan an lugal di pangihdanda ti henen onong ya nidugah an me'gonan.

⁷ Ya mumpaddung nan uldin hi ma'at hinan Onong di Bahol ya Onong di Nibahhawan ti nan dotag nan me'nong ya bagin nan padin mange'nong hi a'aanan di bahol.

⁸ Ya nan padin mange'nong hinan epe'nong di tagu an Onong an Moghob ya baginay up'up di ene'nongna.

⁹ Ya an amin nan Onong an Ma'an an mihaang hinan punhaangan hi tinapay, unu mihaang hinan kawali, unu nan banga ya bagin goh nan padin nange'nong.

¹⁰ Mu an amin nan Onong an Ma'an an namantikaan unu agguy ya mapapaddung an pung-

gogodwon nan linala'in imbabaluy Aaron.”

Onong di Pi'lenggopan ay Apo Dios*

(Lev. 3:1-17)

¹¹ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya hiyatuy uldin hi ma'at hinan Onong di Pi'lenggopan ay Ha" in an Dios.

¹² Ya gulat ta nan epe'nongna ya un hay punyamanan ya hay e'nongnah nan Onong di Punyamanan ya nan namantikaan an tinapay an mi'id bino'bo'na, ya tinapay an ma'amyudan, ya nahiitan hi mantikan mi'id bino'bo'na, ya nan tinapay an hay niyamma ya nan na'adyamu' an alena, ya namantikaan, ya nipulitu.

¹³ Ya iyalina goh nan tinapay an mabino'bo'an† ta middum an me'nong hinan Onong di Punyamanan nan Onong di Pi'lenggopana.

¹⁴ Ya alanay hinohhah nan tinapay ta Milayat an Onong ay Ha" in an Dios, ya hiyatuy bagin nan padin mangiwalhih nan dalan nan Onong di Pi'lenggopan ay Ha" in an Dios.

¹⁵ Ya nan dotag nan epe'nongnah Onong di Pi'lenggopanan Ha" in ya mahapul an mihda an amin ede han algaw an e'nongana, ya mi'id ah ma'angang hi engganah mabiggat.

¹⁶ Mu wa ay ta nan epe'nongna ya un hay onong an mangipa'annung hinan mihapata unu unna

---

* **7:10** Waday tulun kalahin di Onong hi Pi'lenggopan: (1) Onong di Punyamanan (verses 12-15), ya (2) onong an mangipa'annung hinan mihapata (verse 16), ya (3) onong an dumalat hi ninomnom nan ad onong (verse 16). † **7:13** Adi paniaw hi un middum nan bino'bo' hi onongda an umat hinan inyadin Apo Dios (Ex. 23:18; Lev. 2:11) ti heten onong ya agguy noghob hinan pun'onngan.

tuwali ninomnom an mun'onong ya mahapul an mihda an amin eden algaw an e'nongana, mu gulat ta waday ma'angang ya mabalin hi mihdah nan mabiggat.

¹⁷ Mu wada ay di ma'angang damdama ya adi mabalin hi mihdah nan atlun di algaw, at mahapul an mipulu' ta moghob.

¹⁸ Ya wa ay ta nan dotag nan Onong di Pi'lenggopan ya nan atlun di algaw di pangihdah nan ma'angang ya adi ahan ma'abulut heden nangepe'nong, ya ta'on nan impe'nongna. Ti henen ma'at ya agaga"ihaw ahan, at nan mangihda di hiyay mabaholan.

¹⁹ Ya wa ay ta medeneh nan dotag hinan ma'alih adi maleneh ya adi mabalin hi mihda, at mahapul an mipulu' hi apuy ta moghob. Ya nan udum an dotag ya mabalin hi ihdan nan tagun ma'alih maleneh.

²⁰ Mu gulat ta waday tagun ma'alih adi maleneh an mangihdah nan dotag an me'nong ay Ha"in an Dios an Onong di Pi'lenggopan ya mapogpog di iddumanah nan holag Israel.

²¹ Ya wa ay goh di manapah nan ma'alih adi maleneh an nan nalugit an ipabuhu' di tagu, unu nan ma'alih adi maleneh an o"ongol an animal, unu nan malgom an agaga"ihaw an ma'alih adi maleneh ta ihdana nan dotag an Onong di Pi'lenggopan ya mapogpog di iddumanah nan tatagu.”

Hay Aat nan Taba ya Dala

²² Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

23 “Alyom hinan holag Israel di, Adiyu ihday taban nan baka, ya kalnilu, unu gandeng.

24 Ya ta"on nan taban nan animal an mapihti unu nan taban di animal an pinatoy di ibbanan animal ya mabalin hi usalonyuh nan malgom an ma'at, mu adiyu ipadah an ihda.

25 Ti nan mangihdah nan taban nan animal an e'nong di taguh onong an mipagah apuy ta dumalang ya me'nong ay Apo Dios ya mapogpog di ibilanganah tagun Apo Dios.

26 Ya ta"on hinan nunhituwanyu ya mahapul an adiyu ahan ihday dalan nan hamuti unu animal.

27 Ti nan mangihdah dala ya mapogpog di iddu-manah nan tagun Apo Dios.”

Nan Dagwan nan Papadi

28 Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

29 “Alyom hinan holag Israel di, Wa ay di nun'onong hinan Onong di Pi'lenggopanan Apo Dios ya mahapul an iyuyay e'nongna ta me'nong ay Apo Dios.

30 Ya hiyay manimung an mangiyuy an mange'nong ay Apo Dios hinan onong an mipagah nan apuy. Ya iyuyana nan taba an middum nan boga', ya ilayatna nan boga' ta Onong an Milayat ay Apo Dios.

31 Ya nan padiy manghob hinan tabah nan pun'onngan, mu nan boga' ya bagin da Aaron ya nan linala'in imbabaluyana.

32 Ya nan agwan an ulpun di e'nongyuh Onong di Pi'lenggopan ya idatyuh nan padi ta bagina

³³ ta nan imbabaluy Aaron di mangngal hinan agwan an ulpu ta bagida ti diday mange'nong hinan dala ya nan taban di Onong di Pi'lenggopan.

³⁴ Nan boga' an nilayat ya nan ulpun nan ne'nong ya inaan'uh nan e'nong nan holag Israel hinan Onong di Pi'lenggopandan Apo Dios ta midat ay Aaron an padi ya nan linala'in imbaluyna. Ya hiyah ne minaynayun hi aton nan holag Israel hi enggana.

³⁵ Ya hiyah ne milalahhin an midat ta bagin da Aaron ya nan linala'in imbaluyna an nalpuh nan ne'nong ay Apo Dios an mipadalang hi apuy eden algaw an nidawatanda.

³⁶ Ti hi Apo Dios di nangimandal hinan holag Israel an hiyah ne midat ay dida eden algaw an ahiitandah nan lana ta mumpadida. Hiyah ne niyuldin hi ato'atondah minaynayun hi enggana.

³⁷ Ya hiyatuy aat nan uldin di Onong an Moghob, ya Onong an Ma'an, ya Onong di Bahol, ya Onong di Nibahhawan, ya Onong hi Pangidawatan,[‡] ya Onong di Pi'lenggopan ay Apo Dios

³⁸ an immandal Apo Dios ay Moses hi wadandah nan Duntug an Sinai hidin nummandalanah nan holag Israel ta iyuyday e'nongdan Apo Dios hinan mapulun.”

8

Hay Idawatan da Aaron ya nan Linala'in Imbaluyna

(Ex. 29:1-37)

¹ Ya inalín Apo Dios ay Moses di,

[‡] **7:37** Ex. 29:1-35; Lev. 8:14-36.

² “Umuy ayu ay da Aaron ya nan linala'in imbabaluynah nan way pantaw di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya inodnanyu nan lubungda, ya nan lanan mihiit, ya ohay manilhig an bakan Onong di Bahol, ya duwan buta'al an kalnilu, ya ohay bahkit hi tinapay an mi'id bino'bo'na,

³ ya alyonyu ta an amin nan tataguh di ya amungondah nan way pantaw di Me'gonan an Kuwaltu.”

⁴ At inunud da Moses nan immandal Apo Dios ay hiya. At nahayup nan tataguh nan way pantaw di Me'gonan an Kuwaltu.

⁵ Ya inalin Moses hinan na'amung di, “Hiyah te immandal Apo Dios hi ma'at.”

⁶ At inayagana da Aaron ya nan linala'in imbabaluyna, ya innalnay danum, ya emmohna dida.

⁷ Ya impilubungnan Aaron nan lubung an magayad, ya impibol'ohna nan bol'oh, ya impilubungnan hiya nan lubung an ma"aphod di abolna ya nan lubung di Nabagtun Padi an ephod, ya binol'ohana goh hinan bol'oh di ephod an napinuy abolna.

⁸ Ya inyammana nan hanin di palagpag, ya inhab'itna nan ma'alih Urim ya Thummim hinan hanin di palagpag.

⁹ Ya impiyuklupna nan uklup di padin ma'alih turban, ya empepngotna nan balitu' an nitud'an di hapit* ti hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses.

¹⁰ Ya innal Moses nan lanan mihiit hinan way midawat, ya inwalhinah nan Me'gonan an

---

* **8:9** Hay nitudo' ya ME'GONAN HI APO DIOS (Ex. 28:36).

Kuwaltu, ya an amin nan alimatungna ya indawatnan amin.

¹¹ Ya winalhiana goh hi numpapitu nan pun'onngan, ya hiniitana goh nan pun'onngan ya nan alimatungna an pamahan ya nan ipabunana ta midawatda.

¹² Ya inhiitna nan lanah ulun Aaron, ya indawatna ta malenehan an milahhin hiya.

¹³ Ya inayagana goh nan linala'in imbabaluy Aaron, ya impilubungnan dida nan lubung di padi an magayad, ya binalikisana didah nan bol'oh, ya inuklupana didah nan uklup di padi ti hiyah ne din immandal Apo Dios ay Moses.

¹⁴ Ya ginuyud Moses nan manilhig an baka an Onong di Bahol, ya eneh'an da Aaron ya nan linala'in imbabaluy nah nan uluna.

¹⁵ Ya genlot Moses, ya innalna nan dala, ya nunlene'wohonan ilamuh hinan ha'gud di pun'onngan ta malenehan nan pun'onngan. Ya inhiitna nan udum an dalah nan puun nan pun'onngan, ya indawatna ta me'gonan an ma'aan di lugitna.

¹⁶ Ya inaan Moses an amin nan taban di putu, ya nan taban niyunanit hinan oltay, ya nan duwan batin an niddum nan taba, ya genhobnah nan pun'onngan.

¹⁷ Mu nan up'up di baka, ya nan lamohna, ya nan galutna ya ekakna ta mibataan hinan immapalanda ya unna gohbon ti hiyah ne immandal Apo Dios.

¹⁸ Ya innal goh Moses nan ohan buta'al an kalnilu an Onong an Moghob, ya eneh'an da Aaron ya nan linala'in imbabaluy nah nan uluna.

19 Ya genlot Moses, ya inwalhina nan dalah nan nunlene'woh di pun'onngan.

20 Ya binu'lina, ya numpuhitna nan kalnilu, ya genhob Moses nan naphit an niddum nan ulu ya nan taba.

21 Ya dinaluhana nan putu, ya inulahana nan hu'i, ya genhob Moses an amin heden kalniluh nan pun'onngan. Ti hiyah ne Onong an Moghob an maphod di hunghungna an onong an mipaga ta me'nong ay Apo Dios. Ti hiyah ne din immandal Apo Dios ay Moses.

22 Ya innal goh Moses nan miyadwan buta'al an kalnilu an Onong di Pangidawatan, ya eneh'an da Aaron ya nan linala'in imbabaluy nah nan ulun di kalnilu.

23 Ya genlot Moses nan kalnilu, ya tendo'na nan dalana, ya indeneh nah agwan hi ingan Aaron, ya nan agwan an am'ama"an di ngamayna, ya nan agwan an am'ama"an di hu'ina goh.

24 Ya inayagana goh nan linala'in imbabaluy Aaron, ya indenehna goh nan dalah nan agwan di ingada, ya nan agwan an am'ama"an di ngamayda, ya nan agwan an am'ama"an di hu'ida. Ya inwalhin Moses nan udum an dalah nan nunlene'woh di pun'onngan.

25 Ya inaana goh nan taban nan wah iwitna, ya an amin nan taban di putu, ya nan taban niyunanit hinan oltay, ya nan duwan batin an niddum nan tabada, ya nan agwan an ulpu.

26 Ya innalnay ohah din tinapay an agguy nabino'bo'an an nittuh nan bahkit an wah nan hinagang di awadan Apo Dios, ya innalna goh din ohan tinapay an na'amyudan hi mantika ya ohah

din muymuyammi an tinapay, ya nun'iyuhunah nan taba ya nan agwan an ulpu.

²⁷ Ya impadonan amin hatu ay da Aaron ya nan linala'in imbabaluyna, ya inlayatna ta Onong an Milayat.

²⁸ Ya nun'alan goh Moses nan nun'ipadonan dida, ya genhobnah nan pun'onngan an nun'iyuhunah nan Onong an Moghob ti hene ya Onong di Pangidawatan an mipadalang hi apuy ta nan hunghungnay mangipa'amlong ay Apo Dios.

²⁹ Ya innal goh Moses nan boga', ya inlayatna ta Onong an Milayat hi way hinagang Apo Dios. Ti hete ya datag Moses hinan Onong di Pangidawatan an hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses.

³⁰ Ya innal goh Moses nan lanan mihiit hinan way midawat, ya nan dalah nan pun'onngan, ya inwalhina ay Aaron, ya nan lubungna, ya nan linala'in imbabaluyna, ya nan lubungda goh, ya indawatna goh hi Aaron, ya nan lubungna, ya nan linala'in imbabaluyna, ya nan lubungda goh ta maleneh di aatda.

³¹ Ya inalin Moses ay da Aaron ya nan linala'in imbabaluytay, "Ihaangyu nan dotag hinan way pantaw di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya hidi goh di pangihdaanyu ya pangananyuh nan tinapay an wah nan bahkit an Onong di Pangidawatan ti hiyah ne din immandal'un da'yu.†

³² Ya nan ma'angang hinan dotag ya tinapay ya gohbonyu.

---

† 8:31 Ex. 29:32.

³³ Ya mahapul an adi ayu lumahlahun hinan pantaw di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan hi pituy algaw ta engganay unyu pungpungon nan algaw an idawatanyu. Ti pituy algaw di bilang nan pangidawatan ay da'yu.

³⁴ Ya nan na'at ad ugwan ya hiyah ne immandal Apo Dios hi ma'at ta malenehan di aatyu.

³⁵ Ya mahapul an nan pantaw di a'amungan ya anggay di ipogpoganyuh pituy algaw ya pituy mahdom, ya unudonyu nan pohdon Apo Dios hi ma'at ta way atonyun adi matoy ti hiyah ne immandalnan ha"in."

³⁶ At inat da Aaron ya nan linala'in imbalaluyna an amin nan immandal Apo Dios ay Moses.

9

Hay Te"an nan Tamun nan Papadi

¹ Ya din awalun di algaw ya impa'ayag Moses da Aaron, ya nan linala'in imbalaluyna, ya nan mangipangpanguluh nan holag Israel.

² Ya inalinan Aaron di, "Iyalim di ohan manmannilhih an baka ta Onong di Baholmu, ya nan ohan buta'al an kalnilun mi'id ganitna ta Onong an Moghob, ya ene'nongmuh nan way hinagang Apo Dios.

³ Ya pun'iyalim hinan holag Israel, ya alyom ta iyaliday ohah buta'al an uyaw an gandeng ta Onong di Bahol, ya nan hinohhay tawona an baka ya kalnilun mid ganitda ta Onong an Moghob,

⁴ ya oha goh hi baka* ya ohan buta'al an kalnilu ta Onong di Pi'lenggopan ta me'nong hinan way hinagang Apo Dios. Ya iddumda goh nan tinapay an ma'amyudan hi mantika ta Onong an Ma'an. Ti ad ugwan ya mumpattig hi Apo Dios ay da'yu.”

⁵ Ya inyuydan amin nan immandal Moses an miyuy hinan way hinagang di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya nahlig an amin nan na'amung an tatagu, ya numpangata'dogdah nan way hinagang Apo Dios.

⁶ Ya inalin Moses di, “Hiyah te immandal Apo Dios hi atonyu ta way aton nan benang Apo Dios an mumpattig ay da'yu.”

⁷ Ya inalina goh ay Aaron di, “Umuy'ah nan pun'onngan ta e'nongmu nan Onong di Baholmu ya nan Onong an Moghob ta he"ay mangipa'aan hi baholmu ya nan bahol di tatagu ta ma'aliwan nan baholmu. Ya e'nongmu goh nan onong di tatagu ta way a'aliwan di baholda ti hiyah ne din immandal Apo Dios.”

⁸ At immuy hi Aaron hinan way pun'onngan, ya genlotna din baka an Onong di Baholna.

⁹ Ya indat nan linala'in imbabaluyunan hiya nan dala, ya inhiwhiwnay galaygaynah nan dala, ya inlamuhnah nan ha'gud di pun'onngan, ya inhi-itna nan udum an dalah nan puun di pun'onngan.

¹⁰ Ya nan taba, ya nan batin, ya nan taban niyunanit hinan oltay den Onong di Bahol ya genhobnah nan pun'onngan an hiyah ne immandal Apo Dios ay Moses hi ma'at.

---

* **9:4** Heten baka ya mabalin an nan buta'al unu tenna.

11 Mu nan lamoh ya nan up'up ya genhobnah nan way nibataan hi immapalanda.

12 Ya genlot goh Aaron nan Onong an Moghob, ya indat nan linala'in imbabaluynan hiya nan dala ta inwalhinah nan nunlene'woh di pun'onngan.

13 Ya inohha'ohhadan indawdaw ay hiya nan Onong an Moghob an nun'aphit an middum nan ulu, ya genhobnah nan pun'onngan.

14 Ya dinaluhana nan putu, ya inulahana din hu'i, ya inyuhuna ta middum an moghob hinan Onong an Moghob hinan pun'onngan.

15 Ya enehod Aaron nan onong nan tatagu, at innalna din gandeng an Onong di Baholda, ya genlotna, ya ene'nongna an umat hidin inatnah din nahhun an Onong di Bahol.

16 Ya ene'nongna goh din Onong an Moghob, ya inunudna nan uldin hi aton hinan Onong an Moghob

17 ya unna goh e'nong nan Onong an Ma'an, ya innalnay hinggamal hinan ma'an, ya genhobnah nan pun'onngan an nedelloh hinan Onong an Moghob an me'nong hinan helhelong.

18 Ya genlotna goh nan baka ya nan buta'al an kalnilu an me'nong ta Onong di Pi'lenggopan nan tatagu. Ya indat nan linala'in imbabaluy Aaron nan dalan hiya ta inwalhinah nan nunlene'woh di pun'onngan.

19 Ya nan taban nan baka ya nan kalnilun ma'alah nan way iwit, ya nan taban di putu, ya nan taban niyunanit hinan oltay, ya nan batin

20 ya nun'iyuhunda nan tabah nan boga', ya genhob Aaron hana nan tabah nan pun'onngan.

21 Mu inlayat Aaron din boga' ya nan agwan an ulpu ta Onong an Milayat hinan nihagang hi awadan Apo Dios. Ti hiyah ne immandal Moses.

22 Ya unat goh enelpah Aaron an ene'nong nan Onong di Bahol, ya Onong an Moghob, ya Onong di Pi'lenggopan ay Apo Dios ya inta'nangnay ngamayna an inhagangnah nan tatagu ta wagahana dida,† ya limmuh'uh nan pun'onngan.

23 Ya hinumgop da Moses ay Aaron hinan Me'gonan an Kuwaltun awadan Apo Dios. Ya unat goh pimmitawda ya winagahanda goh nan tatagu. Ya numpattig nan benang Apo Dios hinan tatagu

24 an nalpuh nan awadan Apo Dios nan apuy ta genhobnan amin nan Onong an Moghob ya din taban wah nan pun'onngan. Ya unat goh tinnig an amin nan tatagu ya bimmugawdah amlongda, ya numpunhippidan nunluung ta niyatam di angahdan nan lutah pange'gonandan Apo Dios.

10

Nan Bahol da Nadab ay Abihu

1 Nan linala'in imbabaluy Aaron an da Nadab ay Abihu ya way ohan didaan innalday duyu, ya inittuwandah nan bimmalan apuy ya nan incense, ya ene'nongdan Apo Dios, mu nan apuy an nanghobdah nan incense ya bo'on nan apuy an me'nong ay Apo Dios.

---

† 9:22 Nitudo' nan bendisyon an imbaag nan padih nan Num. 6:23-26. Ya nitudo' nan wagah an midat hinan kimmulug adugwan an timpuh nan II Cor. 13:14.

² At waday apuy an nalpuh nan wadan Apo Dios an nanghob ay dida ta natoydah di.*

³ Ya inalin Moses ay Aaron di, “Hiyah te din hinapit Apo Dios an inalinay,

Ha'in ya me'gonana' an dumalat nan umalian nan tatagun meheggon ay Ha'in, ya hidih nan hinagang di tatagu ya mattig di benang'u.”†

Ya unat goh dengngol Aaron henen inalin Moses ya un didindinong an agguay himmapit.

⁴ Ya inayagan Moses da Mishael ay Elzaphan an linala'in imbabaluy han ulitaon Aaron an hi Uzziel, ya inalinan diday, “Umali ayuh tu ta ekayu alan nan nun'atoy an kasinsinyuh nan way hinagang nan Me'gonan an Kuwaltu ta ibataanyuh nan inmapalanyu.”

⁵ At immuyda, ya nan lubung nan nun'atoy an magayad di nangedonandan nangekak ta imbat-aandah nan inmapalanda ti hiyah ne immandal Moses ay dida.

⁶ Ya inalin Moses ay Aaron ya nan linala'in imbabaluy nan da Eleazar ya hi Ithamar di, “Adiyu guguyabon, ya adiyu goh hekhekon di lubungyu, ti atonyu ay at matoy ayu, ya nunheglay bimumngtanah nan holag Israel. Mu an amin

---

* **10:2** Hay ugalin Apo Dios hi atonah te"an di balbalun timpu ya patayonay mumbahol ay Hiya ta ipata'otna dida ta adida iyunnud. Ti impapatoy nah Achan hidin te"an di immayan nan Hudyud Canaan (Josh. 7), ya pinatoy nah Uzzah hidin nangiyayandah nan Kahon an Nittuwan nan Uldin Apo Dios hidin amatagun din Alin hi David (II Sam. 6:1-7), ya pinatoy na goh da Ananias ay Sapphira hidin te"an di Himpampun an Tatagun Kristu (Ac. 5:1-11). † **10:3** Ex. 19:22.

nan i'ibbayun holag Israel ya mabalin hi ilungdayaanda da Nadab ay Abihu an genhob Apo Dios.

⁷ Ya adi ayu lumahlahun hinan pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan ta adi ayu goh matoy ti nan lanan nidawat ay Apo Dios ya nilanan da'yu." At inunudda nan inalin Moses.

Hay Mahapul hi Unudon nan Papadi

⁸ Ya inalin Apo Dios ay Aaron di,

⁹ "He" a ya nan imbabaluy mun linala'i ya adi ayu uminum hi bayah unu nan malgom an napgot an ma'inum hi un ayu hungop hinan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan ta adi ayu matoy. Ya hiyah te mandal an minaynayun hi gun ato'aton goh nan holagyuh enggana.

¹⁰ Ya mahapul an immatunanyuy nun'abhiwan nan me'gonan ya nan adi me'gonan, ya nan nun'abhiwan nan maleneh ya nan ma'alih adi maleneh.

¹¹ Ya mahapul an ituduyun amin nan Uldin an din immandal'un Moses hinan holag Israel."

Nan Aat di Me'gonan an Ma'an

¹² Ya inalin Moses ay Aaron ya nan na'angang an linala'in imbabaluy nan da Eleazar ya hi Ithamar di, "Alanyu nan Onong an Ma'an an din na'angang hinan ne'nong ay Apo Dios an nipagah nan apuy, ya inyammayuh tinapay an adiyu udman hi bino'bo' ya unyu onon hinan panggel di pun'onngan ti henen ma'an ya me'gonan ahan.

¹³ At hay me'gonan an lugal di pangananyu ti hiyah ne bagim ya bagin goh nan imbabaluy muh

nan onong an ne'nong ay Apo Dios an mipagah nan apuy. Ti hiyah ne nimandal ay ha"in.

¹⁴ Mu nan boga' an nilayat ya nan ulpu an nilayat ay Apo Dios ya mabalin an ihdayun hina"aman middum nan binabain imbabaluyumu, ya nan ma'alih maleneh an lugal di pangihdanyu ti hiyah ne nidat ay he"a ya nan linala'in imbabaluyumuh bagiyu an nalpuh nan Onong di Pi'lenggopan ay Apo Dios an impe'nong nan holag Israel.

¹⁵ Ya nan ulpu an nilayat ya nan boga' an Onong an Milayat ya mahapul an middum hinan na'aan an taba an nan Onong an Pi'lenggopan nan apuy ta milayat an me'nong ay Apo Dios. Ya hiyah ne midat ay he"a ya nan linala'in imbabaluyumuh enggana ti hiyah ne immandal Apo Dios."

¹⁶ Ya inhamad Moses an minahmahan nan aat din gandeng an Onong di Bahol. Ya unat goh tinnigna an noghob ya ma'abbungot ay da Eleazar ya hi Ithamar an din na'angang hinan linala'in imbabaluy Aaron. Ya inalinan diday,

¹⁷ "Anaad ta agguyyu inihda nan bingayyu an nan Onong di Bahol hinan way me'gonan an lugal? Inilayu an hene ya me'gonan ahan an nidat ay da'yu ta way mangaan hinan bahol nan tatagu ta ma'aliwan!

¹⁸ Ya agguyy nehgop nan dalanah nan Me'gonan an Kuwaltu, at hiyanan onaynah un hidiy nangihdanyuh nan me'gonan an lugal an umat hidin immandal'u!"

¹⁹ Ya tembal Aaron an inalinan Moses di, "Adugwan an algaw ya ene'nongda nan Onong di Baholda ya nan Onong an Moghob hinan way

hinagang Apo Dios, ya anaad ta ma'at henen nappuhin ha'in? Ya gulat ta waday na'at hi umat hina ta inihda' ad ugwan nan Onong di Bahol ya undan hiya dan un abuluton Apo Dios?"

²⁰ Ya unat goh dengngol Moses henen inalin Aaron ya ma'amlong, at dindinong.‡

11

Nan A'animal an Mabalín hi Mihda ya nan Adi Mihda

(Deut. 14:3-20)

¹ Ya inalin goh Apo Dios ay da Moses ay Aaron di,

² “Alyonyuh nan holag Israel di, Umat hituy aat di a'animal an wah tun lutah ihdayu:

³ nan animal an nadi"ang di dapana ya nan mangag'al hi onona.

⁴ Mu waday udum an animal an mangag'al hi onona mu aggyu nadi"ang di dapada, unu ta'on un nadi"ang di dapanda mu adida gag'alon di ononda. Ya didanay mahapul hi adiyu ihda ti mibilangdah adi maleneh an umat hinan kamilu an gag'alonday ononda mu aggyu nadi"ang di dapanda.

⁵ Ya adiyu goh ihda nan buwuh an mangag'al hi anonda mu aggyu nadi"ang di dapanda.

---

‡ **10:20** Manu ay nipa'amlong hi Moses ti na'awatana an aggyu din'ug Aaron hi Apo Dios an umat hinan nan'ugan nan duwan imbabaluyna.

6 Ya ta'on nan kunihuh unda gag'alon di ononda* mu agguay nadi"ang di dapanda.

7 Ya nan babuy an ta'on hi un nadi"ang di dapanda mu adida gag'alon di ononda.

8 Ya mahapul an adiyu ihda nan lamohda, ya adiyu goh dapoon unda matoy ti didanay mapaniaw hi adi mihda.

9 Ya an amin nan nunhituh nan danum an wah nan baybay ya nan wangwang ya hay ihdayu ya nan way ipayna ya nalahipan.

10 Ya an amin nan wadah nan baybay ya nan wangwang an mi'id ipayna unu lahipna ya ta'on nan mabuluh hinan danum ya nan malgom an wah nan danum ya adiyu ihda ti niyuldin an mapaniaw ay da'yu.

11 Ya didanay mipawa an adi maleneh ay da'yu, at mahapul an adiyu ihda unu dapoon nan natoy an umat hina.

12 At an amin nan wah nan danum an mi'id di ipayna ya lahipna ya mapaniaw, at adiyu ihda.

13 Ya umat goh hinan hamuti an waday adiyu ihda an umat hinan agila, ya nan ti'gi, ya nan taptaplon,

14 ya nan lawin, ya nan udum an taptaplon an nan numbino'ob'on di kololda.

15 Ya nan numbino'ob'on goh an gayang,

16 ya nan ongol an hamuti an bannug, ya nan guup, ya nan udum an umat hi bannug.

17 Ya nan i"itang an guup, ya nan akup, ya nan pa"ongol an hulin,

---

* **11:6** Do'ol di mangali an nibahhaw nan Biblia ti adi anu gag'alon nan rabbit di ononda. Mu nan mangadal hi aat nan rabbit ya alyonday immannung an gag'alonday ononda.

18 ya nan mumpaha' an tu'u'an, ya nan akup hinan inalahan, ya nan pelikan,

19 ya nan kulung an adu"oy di hu'ina ya ho-batna, ya an amin di numbino'ob'on an kulung, ya nan dolwa', ya nan panni'i, ya littalit.

20 Ya adiyu goh ahan ihda nan i"itang an tumayap ya nan umadap an opat di hu'ida[†] ti niyuldin nan mapaniaw hi adi maleneh.

21 Mu waday udumnah nan i"itang an nun'apaya'an ya umadap an mabalin hi ihdayu an nan waday hu'ida ya lumattu'da.

22 Ya hiya hatuy ihdayu an nan numbino'ob'on an dudun, ya talimpugu, ya battat, ya pepellah.

23 Mu nan udum an tumayap ya nan umadap an opat di hu'ida ya adiyu ihda.

24 Ya didanay dumalat hi ibilanganyuh adi maleneh. At nan manapa ay danen natoy ya mibilang hi adi maleneh hi engganay mahdom.

25 Ya nan mangdon hinan natoy ay dane ya mahapul an iloba'nay lubangna, ya mibilang hiyah adi maleneh hi engganay mahdom.

26 Ya an amin nan nadi"ang di dapanda ya nan adi mangag'al hi ononda ya mibilangdah mapaniaw ay da'yu. At nan manapah nan matoy ay dane ya mibilang goh hi adi maleneh.

27 Ya an amin nan animal an opat di hu'ina mu waday u"ulung di hu'ida an idalanda ya mibilang hi adi maleneh, ya nan manapah nan matoy ay

---

[†] **11:20** Waday *onom* an hu'in nan insecto an adi un *opat* ya anggay an alyon nan scientists. Mu ta"on ya imbilang nan tataguh din penghana an un opat di hu'ida damdama ti agguyda iniddum nan duwan hu'ida an usalondah nan lumattu'anda.

dane ya mibilang hi adi maleneh hi engganay mahdom.

²⁸ Ya wa ay di mangdon unu mami'ug hinan matoy an umat hina ya mahapul an iloba'nay lubungna, ya mibilang hiyah adi maleneh hi engganay mahdom. Ti immannung an didanay mibilang hi adi maleneh ay da'yu.

²⁹ Ya nan animal an ahi'ada'adap hinan luta ya mibilangda goh hi adi maleneh ay da'yu an umat hi buwoh, ya bu'at, ya nan o"ongol an baniah,

³⁰ ya tecca, ya banbanaggaw, ya bulbula'ot, ya nan allugu.

³¹ An amin hanan ahi'ada'adap hinan luta ya mibilang hi adi maleneh ay da'yu. At nan man-apah nan matoy ay dane ya mibilang goh hi adi maleneh hi engganay mahdom.

³² Ya wada ay di matoy hinan umat hina ta magah hinan malgom an gina'u an umat hi ayiw, unu lo'ob, unu lalat, unu langgut ya nan epto'ana ya mibilang hi adi maleneh. Mu hay atonyuh nan gina'un nagahana ya iyupolyuh nan danum ta engganay mahdom ya un mibilang hi maleneh.

³³ Ya gulat goh ta way matoy ay dane ya nagah ya nepto' hinan lutan banga ya an amin nan nittuh nan banga ya mibilang hi adi maleneh, at mahapul an mapohla' nan banga.

³⁴ Ya wa ay ta danum di mittun nen banga ta midanum hinan malgom an ma'an ya nan mangan ene ya mibilang goh hi adi maleneh, ya umat goh hinan manginum hinan mittun danum an mibilang goh hi adi maleneh.

³⁵ Ya an amin nan epto'an di agahan nan matoy an umat hina ya mibilang hi adi maleneh. At

wa ay ta magah hinan punhaangan hi tinapay unu nan lutan banga ya mahapul an mapohla' ti mibilangdah adi maleneh. At immannung an hana ya mibilang hi adi maleneh ay da'yu.

³⁶ Ya wa ay ta nan obob unu abu"ul an do'ol di danumna di hiyay agahan nan natoy an umat hina ya maleneh nan danum, mu nan manapah nan natoy di hiyay mibilang hi adi maleneh.

³⁷ Ya wa ay di magah an ta"on un itang an lamoh hinan oho' an nan meho' ya mibilang hi maleneh.

³⁸ Mu wa ay ta miyupol nan oho' ya un magah di lamoh nan natoy an umat hina ya mibilang hi adi maleneh.

³⁹ Ya wa ay ta nan animal an mihda di matoy ya wada ay di manapah nan natoy ya mibilang hi adi maleneh hi engganay mahdom.

⁴⁰ Ya wa ay di mangihda ya mangdon hinan natoy ya mahapul an iloba'nay lubungna, ya mibilang hi adi maleneh hi engganay mahdom.

⁴¹ Ya an amin nan ahi'iwi'iwi ya ahi'ada'adap hitun luta ya mapaniaw, at adiyu ahan ihda.

⁴² Ya umat goh hinan mabuluh, unu nan opat di hu'ina, unu nan do'ol di hu'ina an umadap hinan luta ya didanay adiyu ihda ti mapaniaw.

⁴³ Ya adiyu puhion di odolyu an dumalat hi pangihdanyun dane han ahi'ada'adap, ya adiyu abuluton an diday dumalat hi ibilanganyuh adi maleneh.

⁴⁴ Ti Ha"in an nabagbagtun Apuyu an hi Apo Dios di nangali. At mahapul an maleneh di nitaguanyu ta me'gonan ti Ha"in ya me'gonana'. At elanyu ta adi dumalat di panapaanyuh nan

ahi'iwiiwi ya ahi'ada'adap hitun lutay ibilanganyuh adi maleneh.‡

⁴⁵ Ti Ha" in hi Apo Dios an nangekak ay da'yuh ad Egypt, at Ha" in di dayawonyu. At mahapul an me'gonan ayu ti Ha" in ya me'gonana'.§

⁴⁶ Ya hiyatuy uldin hi aat nan animal, ya hamuti, ya an amin nan mun'iwiiwi an wah nan danum, ya nan mun'ad'adap an wah tun luta.

⁴⁷ Ta way aton tu'un mangimmatun hinan niyuldin an mibilang hi maleneh ya nan adi maleneh, ya nan animal an mabalin hi mihda ya nan adi mihda.”

12

Hay Aton hi Alenehan nan Binabain Pa'attungaw

¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

² “Alyom hinan holag Israel di, Wa ay ta munhabi nan babai ta lala'iy intungawna ya mibilang hiyah adi maleneh hi pituy algaw an umat hinan pumpa'ahwanganah binulan.

³ Ya nan miyawalun algaw nan ung'ungnga ya mahapul an makugit.

⁴ Ya nan nuntungaw ya munhood hi tulumpulu ta tuluy algaw ya un mahkay mibilang hi naleneh nan dala an nalpuh odolnah din nuntungawana. At heden punhoodanah alenehana ya adi hiya mabalin hi mundapdapah nan malgom an me'gonan, ya adi goh umuy hinan Tuldan Abung ta engganay pungpungona nan algaw an alenehana.

---

‡ 11:44 I Pet. 1:16. § 11:45 I Pet. 1:16.

⁵ Ya wa ay ta muntungaw, ya babai, ya un duway dumingguay ibilanganah adi maleneh an umat hinan pumpa'ahwanganah binulan an mibilang hiyah adi maleneh. Ya pungpungona ta magtud di nanom ta han onom di algaw ya un mahkay ma'ali hiyah maleneh hinan dala an nalpuh odolnah din nuntungawana.*

⁶ Ya wa ay ta nagtud an napungpung nan algaw an ibilanganah maleneh hinan nangitungawanah nan babai unu lala'i ya mahapul an iyalinay ohah kalnilu an ohay tawona, ya indatnah nan padi ta me'nong hinan way hinagang di pantaw di Me'gonan an Kuwaltun a'amungan ta Onong an Moghob, ya iyalina goh di ohah bunun an putta unu balug ta Onong di Bahol.

⁷ Ta e'nong nan padi ay Apo Dios ta onong an mangulah hinan adina alenehan hinan nuntungawana ta mibilang hi maleneh hinan bumuhu' an din dalam nalpuh odolna. Hiyatuy uldin hinan binabai an muntungaw hi lala'i unu babai.

⁸ Ya wa ay ta nan nuntungaw ya adina abalinan an mange'nong hi ohah uyaw an kalnilu ya mabalin di duwah putta unu duwah balug ta nan oha ya Onong an Moghob, ya nan oha ya Onong di Bahol.† At nan padi ya e'nongna ta way atonan mibilang hi maleneh.”

13

---

* **12:5** Agguay tu'u inilay anaad ta napidway timpun di napungpungan nan nuntungaw hi babai ya un nan timpuh itungawan di lala'i. † **12:8** Gapu ta hiyah ne ene'nong Mary an hi inan Jesu Kristu at mattig an nawotwot ahan hiya (Lk. 2:24).

Nan Uldin hi Aat nan Dogoh di Up'up

¹ Ya inalin Apo Dios ay da Moses ay Aaron di,

² “Wa ay di nabdu', unu pogha, unu binumlah hinan up'up di tagu ta numbalin hi loghap unu palla' ya mahapul an miyuy hinan Nabagtun Padin hi Aaron unu nan ohah nan linala'in imbaluynan padi.

³ Ya hamadon nan padiy aat nan poghan nan up'up. Ya gulat ta nan dutdut hinan way pogha ya pimmaha' ya mattig an linumnod nan pogha, at hene ya palla',* at hamadon nan padi ya unna alyon an mibilang hiyah adi maleneh.

⁴ Mu gulat ta nan dogoh di up'up ya mumpaha' an agguy linumnod ya nan dutdutna ya agguy pimmaha' ya un ilahhin nan padi nan tagun way dogohnah pituy algaw.

⁵ Ya nan apitun di algaw ya hamadon goh nan padiy aat nan poghah nan up'up nen tagu. Ya gulat ta hay pannig nan padih nan pogha ya un hihidya an agguy dimmala'da' ya ilahhina damdama hiya goh hi pituy algaw.

⁶ Ya nan apitun goh di algaw ya hamadon goh nan padi nan dogohna. Ya gulat ta nan poghana ya na'giman an agguy dimmala'da' ya unna mahkay alyon di hiya ya mibilang hi maleneh. Ti nan dogohna ya un pogha ya anggay. At henen tagu ya mahapul an iloba'nay lubungna, at mibilang hiyah maleneh.

⁷ Mu gulat ta nalpah an inalin nan padi an hiya ya maleneh mu dimmala'da' nan poghana ya

---

* **13:3** Nan palla' ya do'ol di pohdonah ibagah nan hapit di Hudyu ti hay ohan pohdonan ibaga ya nan malgom an dogoh di up'up.

mahapul an mumbangngad hinan padi.

⁸ Ta hamadon goh nan padi an biliyon nan dogoh, ya gulat ta dimmala'da' at alyon goh nan padi an henen tagu ya mibilang hi adi maleneh ti nan dogoh di up'upna ya umalin.

⁹ Ya gulat ta nan tagu ya nundogoh hi palla' ya mahapul an miyuy hinan padi

¹⁰ ta nan padi ya hamadona nan dogohna. Ya gulat ta pimmaha' nan poghah nan up'upna, ya pimmaha' goh nan dutdut, ya waday mungngengelah nan pogha

¹¹ ya mattig an hene ya nabayag an palla' di up'up di odolna, at nan padi ya alyonay, He"a ya mibilang hi adi maleneh. Mu adi hiya milahhin ti na'innilaan an waday palla'na.

¹² Ya gulat ta dimmala'da' nan palla' hinan up'upna ta hay pannig nan padi ya nalipuh nan odolna an nete"ah uluna ta engganay hu'ina

¹³ ya mahapul an ihamad nan padi an biliyon hi un immannung an nan dogohna ya linipuhnay odolna ya unna alyon di ma'ali hiyah maleneh. Ti an amin nan odolna ya pimmaha' an na'giman nan poghana, at hiya ya mibilang hi maleneh.

¹⁴ Mu gulat ta waday limmutngingih mungngengelah nan lamoh ya mibilang hiyah adi maleneh.

¹⁵ At tigon ay nan padi an waday mungngengelah nan lamoh ya alyonay mibilang hiyah adi maleneh. Ti nan mungngengela ya mibilang hi adi maleneh, at henen dogohna ya palla'.

¹⁶ Ya gulat ta napoyanan nan mungngengela an lamoh ta numbalin hi mumpaha' ya mahapul goh an umuy hinan padi

¹⁷ ta nan padi ya hamadona goh nan poghana. Ya gulat ta nan poghah nan up'up ya pimmaha' at nan padi ya alyonay, Maleneh heten tagun way dogohna! Ya mibilang hi maleneh ti napoyanan di poghana.

¹⁸ Ya gulat ta waday poghan nan up'up, mu napoyanan,

¹⁹ ya nan bilat an poyan nan pogha ya waday mabdu' an mumpaha' unu mumbolah ya mahapul an umuyna ipattig hinan padi.

²⁰ At hamadon nan padiy aat nan pogha, ya gulat ta linumnod ya nan dutdut hinan pogha ya pimmaha' at alyon nan padih mibilang hiyah adi maleneh. Ti hene ya umalin an dogoh di up'up an nete"ah nan bilat an poyan nan pogha.

²¹ Mu gulat ta nan padi ya hinamadna ta mi'id mumpaha' hi dutdut hinan pogha, ya agguy pimmaha', ya agguy goh linumnod, an un ma'giman ya ilahhin nan padi hiyah pituy algaw.

²² Mu gulat ta dumala'da' hinan up'up ya alyon nan padiy mibilang hiyah adi maleneh ti hene ya umalin an dogoh.

²³ Mu gulat ta nan mumbolah an nabdu' ya agguy nalumluman di aatna an agguy dimmala'da' an un tuwali poghah nan bilat at alyon mahkay nan padiy mibilang hiyah maleneh.

²⁴ Ya gulat ta nan tagu ya waday timmubuh nabdu' hinan bilat hinan up'up ta pumaha' unu bumlah nan lamoh

²⁵ ya mahapul an hamadon nan padi an biliyon nan pogha. Ya gulat ta nan dutdut hinan pogha ya pimmaha' ya mattig goh an linumnod heden pogha ya umalin nan umat hinan dogoh an unna

ingga'id hinan pimmoghaana. At nan padi ya alyonay mibilang hiyah adi maleneh ti umalin nan dogohna.

²⁶ Mu gulat ta hinamad nan padi, ya mi'id di mumpaha' an dutdut hinan way pogha, ya aggyu linumnod an na'uy an ma'giman ya un ilahhin nan padi hiyah pituy algaw.

²⁷ Ya nan apitun di algaw ya hamadon goh nan padi nan poghana. Ya gulat ta dimmala'da' hinan up'up ya alyon nan padih mibilang hiyah adi maleneh. Ti hene ya umalin an dogoh.

²⁸ Mu gulat ta un hihidyay aatna an aggyu dimmala'da' hinan up'up an un na'giman at un tuwali hay pimmogha ya anggay, at nan padi ya alyonay ma'ali hiyah maleneh. Ti un tuwali poghah nan bilat di up'up.

²⁹ Ya gulat ta nan lala'i unu babai ya waday poghah uluna unu pangalna

³⁰ ya hamadon nan padi an biliyon nan pogha. Ya gulat ta linumnod hinan up'up ya nan buu' ya muntittitilaw ya yimmapit at alyon nan padiy mibilang hiyah adi maleneh. Ti hene ya umalin an dogoh di ulu unu pangal.

³¹ Mu gulat ta hinamad nan padi nan umalin an dogoh hinan ulu ta aggyu linumnod ya mi'id di mangmangitit hi buu' hinan pogha, ya un ilahhin nan padi hiyah pituy algaw.

³² Ya nan apitun di algaw ya hamadon goh nan padi an biliyon nan pimmogha. Ya gulat ta aggyu dimmala'da', ya mi'id muntittitilaw hi buu' hinan pogha, ya aggyu linumnod hinan up'up

³³ ya mahapul an gidgidanda hiya, mu adida nan awadan di poghah nan uluna, ya ilahhin goh

nan padi hiyah pituy algaw.

³⁴ Ya heden apitun di algaw ya hamadon goh nan padi nan poghana, ya gulat ta aggyu dimmala'da' hinan up'up ya aggyu linumnod ya alyon nan padin hiya ya mibilang hi maleneh. Ya mahapul an iloba'na nan lubungna, at malenehan hiya.

³⁵ Mu gulat ta nan pogha ya dimmala'da' hi nalpahan di nangalyan nan padi an hiya ya maleneh

³⁶ ya hamadon goh nan padi an biliyon hiya. Ya gulat ta dimmala'da' hinan up'up ya adi mahapul hi un tigon nan padih un waday muntittitilaw hi buu' hinan pogha ti henen tagu ya adi maleneh.

³⁷ Ya gulat ta hay pannig nan padi ya aggyu nalumluman di aatna ya waday timmubuh mangmangitit an buu' at nan pogha ya napoyanan. Ya alyon nan padiy ma'ali hiyah maleneh.

³⁸ Ya gulat ta nan lala'i unu babai ta waday ahipapaha' hinan up'upna

³⁹ ya hamadon nan padi. Ya gulat ay ta adi ma'appaha' an un mun'oldap at un tuwaliy kolol nan up'up, at maleneh hiya.

⁴⁰ Ya gulat ta nan lala'i ya nun'a'agah di buu'na ta matuga'an mu maleneh hiya.

⁴¹ Ya gulat ta nun'a'agah di buu' hinan tu'paw nan lala'in natuga'an mu ma'ali hiyah maleneh.

⁴² Mu gulat ta bumlah an mumpahpaha' an nabdu' hinan natuga'an an uluna unu tu'tu'na ya hene ya umalin an dogoh an nalmuh uluna unu nan tu'pawna.

⁴³ At nan padi ya hamadona nan nabdu'. Ya gulat ta henen nabdu' hinan uluna an natuga'an unu tu'pawna ya mumbolah an mumpahpaha' an

umat hinan umalin an dogoh di up'up

⁴⁴ ya heden tagu ya napalla', at mibilang hiyah adi maleneh. At nan padi ya alyonay mibilang hiyah adi maleneh ti dumalat nan nabdu' hinan uluna unu tu'pawna.

⁴⁵ Ya nan tagun waday palla'na ya umalin nan dogohna ya mahapul an hay nun'abi"i an lubung di ilubungna. Ya adi munhugud, ya hophopanay godwan di angahna, ya it'u'nan mangalih, Adia' maleneh! Adia' maleneh!

⁴⁶ Ya gulat ta hihidyay dogohna an adi ma'aan at adi hiya mibilang hi maleneh, at mahapul an mun'ohhan munhitu. Ya hay punhituwana ya nan nibataan hinan immapalanda ta engganay un umadaog nan umalin an dogohnan palla'."

Uldin hi Aat di Nabutan

⁴⁷ Ya himmapit hi Apo Dios goh ay da Moses ay Aaron an inalinay, "Gulat ta nabutan nan lubung an wool, unu linen,

⁴⁸ unu nan na'abol, unu nan malgom an lalat di niyamma,

⁴⁹ ya gulat ta nan mabutan an lubung, unu lalat, unu nan na'abol, unu na'ekot ta munlangta unu mumbolbolah nan nabutan ya hiyah ne han dumala'da', at mahapul an mipattig hinan padi.

⁵⁰ At nan padi ya hamadona nan nabutan, ya inlahhinah pituy algaw.

⁵¹ Ya nan apitun di algaw ya hamadona goh. Ya gulat ta dimmala'da' hinan lubung, unu na'abol, ya na'ekot, unu nan lalat an gina'u ya mibilang hi adi maleneh ti nan nabutan ya adi maleneh.

⁵² At mahapul an gohbona nan nabutan an lubung, unu na'abol, unu nan na'ekot, unu nan

wool, unu linen, unu lalat. Ti nan umat hinan buut ya puma'i, at mahapul an ma'apuyan ta moghob.

⁵³ Mu gulat ta hinamad ay nan padi an nan nabutan ya aggyu dimmala'da' hinan lubang, unu nan na'abol, unu nan na'ekot, unu nan lalat

⁵⁴ ya ipaloba' nan padi nan gina'u, ya inlahhina goh hi pituy algaw.

⁵⁵ Ya ihamad nan padi an biliyon nan gina'u an naloba'an. Ya gulat ta nan nabutan ya aggyu nalumluman di kololna ya aggyu dimmala'da' ya mibilang hi adi maleneh. Ya mahapul an gohbonah apuy an ta'on hi un hay tu'yapna unu hay balinay nabutan ya anggay.

⁵⁶ Ya gulat ta hamadon nan padi ta nan nabutan ya immuphat hidin nalpahan di niloba'ana at pi"ion nan padi nan nabutan hinan lubang ta ma'aan, unu nan lalat, unu nan inabol, unu nan na'ekot.

⁵⁷ Mu gulat ta mabutan goh ta dimmala'da' hinan lubang, unu nan lo'ob an na'abol, unu nan na'ekot, unu nan gina'un lalat ya mahapul an gohbon nan ad bagih nan apuy ta magbu.

⁵⁸ Ya nan lubang, unu nan lo'ob, unu nan na'ekot, unu nan numbino'ob'on an gina'un lalat an niyamma ya gulat ta niloba' ta na'aan nan nabutan ya mahapul an mipidwan miloba' goh ya un mibilang hi maleneh.

⁵⁹ Ya hiyatuy uldin hi ma'at hinan mabutan an wool, unu linen an lubang, ya nan na'abol, unu nan na'ekot, unu nan niyamman nalpuh lalat ya unda ma'alih mibilang hi maleneh unu adi maleneh.”

14

Hay Alenehan hi Alpahan di Nundogoh hi Palla'

¹ Ya inalin goh Apo Dios ay Moses di,

² “Hiyatuy uldin hi ma'at hinan tagun napalla' hi gutud di alenehanah nan dogohna. Hiya ya mahapul an miyuy hinan padi.

³ Ya ibataan nan padi hiyah nan immapalanda ya unna hamadon an biliyon nan way dogohnah palla' hi un immannung an napoyanan,

⁴ ya ipa'alan nan padiy duwah matagun hamuti an maleneh, ya hay ayiw an cedar, ya hay mumbolah an linubid, ya hay holo' an hanganga an ma'alih hyssop.

⁵ Ya imandal nan padi ta goltonda nan ohan hamutih nan lutan bangan nittuwan hi danum an nahagub hi obob.*

⁶ Ya alana nan matagun hamuti, ya nan ayiw an cedar, ya nan mumbolah an linubid, ya nan holo' an hanganga an ma'alih hyssop, ya inhawhawna didah nan dalan nan hamutin naglot hinan bangan nittuwan hi danum an nahagub hi obob.

⁷ Ya impapituna an iwalhi nan dalah nan tagun malenehan hinan dogohnan palla' ya unna mahkay alyon an ma'ali hiyah maleneh. Ya inayuna an ipatayap din matagun hamuti hinan payaw.

⁸ Ya heden tagun nalenehan ya iloba'nay lubungna, ya ginidgidanan amin di buu'na, ya nun'amoh ya un ma'ali an hiya ya maleneh. Ya

---

* **14:5** Hay ipa'el nan palla' hinan Biblia ya nan pumbaholan di tagu, hiyaat unda mahapul di dalah umayuh ya un mabalin an ma'aliwan.

nalpah ay hene ya mabalin mahkay an umuy hinan immapalanda, mu adi humgop hinan abungna ta nan gettaw di ihihinnanah pituy algaw.

⁹ Ya nan apitun di algaw ya mahapul an gidgidana goh an amin di buu'na, ya hamayna, ya idoyna, ya nan udumnan buu' hi odolna. Ya inloba'nay lubungna, ya nun'amoh, at ma'ali an hiya ya maleneh.

¹⁰ Ya nan awalun di algaw ya mahapul an iyalinay duwah bubuta'al an kalniluh mi'id ah ganitna ya ohah tennan ohay tawonan uyaw an kalnilun mi'id ah ganitna. Ya iyalina goh di onom ya han godway kiluh nan na'adyamu' an alenan mantikaana, ya godwah litron mantikan di olibo.

¹¹ Ya nan padiy mangiyuy eden tagun malenehan ya nan e'nongnah nan way hinagang di pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun awada' an Dios.

¹² Ya alan nan padiy ohah nan buta'al an kalnilu ta Onong di Nibahhawan ya unna alan nan godwan litron mantika, ya inlayatnan Ha"an an Dios ta Onong an Milayat.

¹³ Ya genlotna nan kalniluh nan me'gonan an lugal an aglotan nan Onong di Bahol ya Onong an Moghob. Ti henen Onong di Nibahhawan ya bagin nan padi an umat hinan Onong di Bahol, ya me'gonan dane.

¹⁴ Ya alan goh nan padiy udum an dalan nan Onong di Nibahhawan, ya endenehnah agwan di ingan nan tagun ma'alih malenehan, ya edho'na goh hinan agwan di am'ama"an di ngamayna ya nan agwan goh nan am'ama"an di hu"ina.

¹⁵ Ya alan nan padiy godwan di litron lana, ya inhiitnah iggid di ngamayna an tinapayana.

¹⁶ Ya inhiwhiw nan padi nan agwan an tudunah nan lana ta iwalhinah mumpapituh nan hina-gang di awadan Apo Dios.

¹⁷ Ya nan udum an lanan tinapayana ya en-denehnan nan nangidenehanah dalam di Onong di Nibahhawan hinan ingan nan ma'alih malenehan, ya nan agwan di am'ama"an di ngamayna, ya nan hu'ina.

¹⁸ Ya nan lanan tinapayana ya ihiitnah ulun nan tagun malenehan. At henen inat nan padiy hiyay munleneh eden taguh a'aliwan di numbaholana ta malenehan hinan numbaholanan Ha"in an Dios.

¹⁹ Ya e'nong nan padi nan Onong di Bahol, ya henen e'nong nan padiy mangaliw hi bahol nan ma'alih malenehan hinan dogohna. Ya malpah ay hene ya unna mahkay golton nan Onong an Moghob.

²⁰ Ya e'nong nan padih nan pun'onngan nan Onong di Bahol an middum nan Onong an Ma'an, at henen aton nan padiy a'aliwan di bahol nen tagu, at ma'ali hiyah maleneh.

²¹ Mu gulat ta hay nawotwot an adina abalanan an mun'onong hi umat hinan nangina ya iyalina damdamay ohah buta'al an kalnilu ta Onong di Nibahhawan ta way a'aliwan di baholna. Ya middum goh nan duway kilun na'adyamu' an alena ya namantikaan ta Onong an Ma'an, ya nan godwah litron mantika.

²² Ya iyalina goh di abalananan e'nong an duwah balug unu duwah bunun an putta. Ta nan

oha ya Onong di Bahol, ya Onong an Moghob nan oha.

²³ Ya nan awalun di algaw an ma'ali hiyah maleneh ya iyuyuna hatuh nan padih nan way hinagang di pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun pundayawan nan tatagu.

²⁴ Ta alan nan padi nan uyaw an kalnilu an Onong di Nibahhawana ya nan godwan di litron mantika, ya inlayatnan Ha"in an Dios ta Onong an Milayat.

²⁵ Ya golton nan padiy kalnilu, ya innalnay udumnah dalana ta edenehnah nan agwan an ingan nen ad onong, ya nan agwan di am'ama"an di ngamayna, ya nan ongol an galaygay hinan agwan an hu'ina.

²⁶ Ya alan nan padiy godwan di litron lana, ya inhiitnah iggid di ngamayna an tinapayana.

²⁷ Ya inhiwhiw nan padi nan agwan an tudtudunah nan lana ta iwalhinah mumpapituh nan hinagang di wada' an Dios.

²⁸ Ya nan udum an lanan tinapayana ya enedenehnah nan nangidenehanah nan dalan nan Onong di Nibahhawanah nan agwan an ingan nan ma'alih malenehan, ya nan agwan di am'ama"an di ngamayna, ya nan ongol an galaygay hinan agwan an hu'ina.

²⁹ Ya nan na'angang an lanan tinapayana ya ihiitnah ulun nan tagun malenehan. At henen inat nan padiy munleneh eden taguh numbaholana ta malenehan hinan numbaholanah Ha"in an Dios.

³⁰ Ya ene'nongna nan balug unu nan bunun an putta an hiyah ne abalinanan iyalin e'nong

³¹ ta nan oha ya Onong di Bahol, ya Onong an

Moghob goh nan oha an middum hinan Onong an Ma'an. Ya henen e'nong nan padiy a'aliwan di numbaholanan Ha"an an Dios, at malenehan goh di dogohna.

³² Ya hiyanay uldin hi aton nan nawotwot an way dogohnah palla' an mid pangngalanah e'nongnah nan onong di alenehan ta ma'ali hiyah maleneh.”

Nan Nabuutan an Baluy

³³ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay da Moses ay Aaron an inalinay,

³⁴ “Wa adya ta dumatong ayuh nan lutad Canaan an idat'un da'yu ta lutayu, ya inyabulut'uy abuutan nan abung eden luta,

³⁵ ya nan nunhitu eden abung an nabuutan ya umuyna ibagah nan padi an alyonay, Waday tinnig'un ay ihunay buut hinan abung'u.

³⁶ Ya mandalon nan padi dida ta ipalahundan amin nan gina'un wah nan abung ta adida mitagam an ma'alih adida mibilang hi adi maleneh ya unna umuy hamadon. Ya nalpah ay an nilahun an amin nan gina'u ya un mahkay humgop nan padi ta bilbiliyona nan abung.

³⁷ Ta hamadonay aat nan nabuutan hinan deng ta gulat ay ta munlangta unu mumbobobollah nan nete"aana ya linumnod hinan deng

³⁸ ya bumuhu' nan padih nan abung, ya intan-gobna, ya mahapul an adi mibugbughul henen abung hi pituy algaw.

³⁹ Ya nan apitun di algaw ya mumbangngad nan padi ta hamadona goh nan abung. Ya gulat ta nan buut ya dimmala'da' hinan dedeng

⁴⁰ ya ipa'aan nan padi nan dedeng an nabuutan, ya ekakdah nan babluy ta ipitapalnah nan ma'alih adi maleneh an nibataan hinan babluy.

⁴¹ Ya mahapul an ipa'uh'uhnan amin di numpunliniblib nan dedeng hi bunol nan abung ya nan nun'a'uh'uhan an na'aan hinan dedeng, ya ipitapalnah nan ma'alih adi maleneh an lugal an nibataan hinan babluy.

⁴² Ya inummaldah udum an batu ta ihukatdah nan inaandan batu, ya innalda goh nan pa"alan uklit, ya linitada nan dedeng nan abung.

⁴³ Ya gulat ta malpah an nahukatan nan nabuutan an batu ya na'uh'uhan nan numpunliniblib an dedeng ya nalita goh mu numbangngad ay nan buut hinan baluy

⁴⁴ ya mahapul an mumbangngad goh nan padi ta hamadona nan abung. Ya gulat ta dimmala'da' nan nabuutan at ma'alih nen abung hi adi maleneh.

⁴⁵ At mahapul hi ipaba'ahna nan abung ta an amin nan niyammah alimatungna an nan batu, ya nan ayiw, ya an amin nan nilita ya mekak hinan babluy ta miyuy hinan ma'alih adi maleneh an lugal.

⁴⁶ Ya an amin nan humgop enen abung hidin nangipitangoban nan padi ya ma'alidah adi maleneh hi engganay mahdom.

⁴⁷ Ya nan mangan unu molo' enen abung ya mahapul an iloba'nay lubungna.

48 Mu gulat ta nalpah ay an nalita nan dedeng di abung ya mumbangngad nan padi ta hamadona ta agguy ay dimmala'da' nan buut ya alyonay, Maleneh nan abung ti mi'id mahkay nan buut!

49 Ya ta ma'alih maleneh heden abung ya mahapul an idat nan ad abung hinan padiy duwah hamuti ya hay penpenton an cedar, ya hay mumbolah an linubid, ya nan holo' an hanganga an ma'alih hyssop ta hiyay punlenehnah nan abung.

50 Ya golton nan padiy ohah nan hamutih nan tungul nan lutan bangan nittuwan nan pa'ahhagub an danum.

51 Ya innalna nan penpenton an cedar, ya nan holo' an hanganga an ma'alih hyssop, ya nan mumbolah an linubid, ya nan matagun hamuti, ya inhawhawna danen amin hinan dalam nan naglot an hamutih nan bangan nittuwan nan pa'ahhagup an danum, ya inwalhinah mumpapituh nan abung.

52 Ya lenehana nan abung hinan dalam di hamuti, ya nan pa'ahhagub an danum, ya nan matagun hamuti, ya nan penpenton an cedar, ya nan holo' an hanganga an ma'alih hyssop, ya nan mumbolah an linubid.

53 Ya impatayap nan padi din matagun hamuti ta ipluynah nan payaw ya nan ongol an babluy, ya henen atonay munleneh enen abung ta malenehan.

54 Ya hiyanay uldin hi ma'at hi un way umalin hi dogoh an palla', ya nan udum an dogoh,

55 ya nan umat hinan nabuutan an lubang unu abung,

56 ya umat hinan way nun'abdu' unu nan

loghap,

⁵⁷ ta way pangimmatunan hinan maleneh ya adi maleneh. Hiyatuy uldin hi ma'at hinan dogoh an palla' di up'up ya nan mabuutan.”

15

Hay Aat nan Nappuhin Bumuhu' hi Odol

¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay da Moses ay Aaron an alyonay,

² “Alyonyuh nan holag Israel di, Wada ay di lala'i an waday nappuhin bumuhu' hi odolna ya henen bumuhu' hi odolna ya ma'ali an adi maleneh.

³ Ya hiyah te aat nan gun bumuhu' hinan odol an ta'on un dimminong unu minaynayun an gun bumuhubuhu', ya ma'ali an hiya ya adi maleneh.

⁴ Ya an amin nan olo'an nan lala'in way nappuhin bumuhu' hi odolna ya heden nolo'ana ya ma'alih adi maleneh, ya an amin nan umbunana goh ya adi maleneh.

⁵ Ya nan manapah nan nolo'ana ya mahapul an iloba'nay lubungna, ya mun'amoh, mu adi damdama hiya ma'alih maleneh hi engganay mahdom.

⁶ Ya nan umbun hinan malgom an inumbunan nan lala'in waday nappuhin bumuhu' hi odolna ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh, mu adi damdama hiya ma'alih maleneh hi engganay mahdom.

⁷ Ya nan manapah nan tagun waday nappuhin bumuhu' hi odolna ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh, mu adi damdama hiya ma'ali an maleneh hi engganay mahdom.

8 Ya gulat ta nan tagun way nappuhin bumuhu' hi odolna ya tinugpaana nan maleneh an tagu ya henen tagu an natukpaan ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh, mu adi damdama hiya ma'ali an maleneh hi engganay mahdom.

9 Ya nan inumbunan nan taguh nan puntakayana ya ma'ali an adi maleneh,

10 ya nan manapah nan malgom an inumbunana ya ma'ali an hiya ya adi maleneh, ya nan mangdon ay danen inumbunana ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh, mu adi damdama hiya ma'alih maleneh hi engganay mahdom.

11 Ya nan tagun waday nappuhin bumuhu' hi odolna an agguyna inihuan di ngamayna ya dinapana han tagu ya heden dinapana ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh, mu adi damdama hiya ma'alih maleneh hi engganay mahdom.

12 Ya nan lutan bangan dapoon nan tagun waday bumuhu' hi odolna ya mahapul an mapohla', ya umat goh hinan malgom an ayiw di niyamma, ya mahapul an ma'ulahan hi danum.

13 Ya wa adya ta dimminong nan bumuhu' hi odolna ya mahapul an pungpungonay pituy algaw ya unna mahkay iloba' di lubungna, ya nun'amoh hinan pa'ahhagub an danum ya un ma'ali an hiya ya maleneh.

14 Ya nan awalun di algaw ya mahapul an iyalinay duwah balug unu duwah bunun an putta, ya inyuyinah nan way hinagang di awadan Apo

Dios hinan pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'am'amungan, ya idatnah nan padi.

¹⁵ Ta nan padiy mange'nong ta nan oha ya Onong di Bahol, ya nan oha ya Onong an Moghob. Ya henen e'nong nan padi ay Apo Dios di munleneh hinan tagu an waday nappuhin bumuhu' hi odolna.

¹⁶ Ya gulat ta waday bumuhu' hinan bagin nan lala'i ya nan lala'i ya mahapul an mun'amoh, mu adi damdama hiya maleneh hi engganay mahdom.

¹⁷ Ya malgom nan lubung unu gina'un lalat an natidtidan eden bimmuhu' eden lala'i ya mahapul an miloba', ya ma'ali an adi damdamah maleneh hi engganay mahdom.

¹⁸ Ya wa adya ta elo' nan lala'i nan babai ta waday bumuhu' eden lala'i ya mahapul an mun'amohdan duwah nan danum, ya ma'ali an adida damdama maleneh hi engganay mahdom.

¹⁹ Ya wa adya ta mumpa'ahwang nan babai ya ma'ali an adi hiya maleneh hi pituy algaw,* ya wa adyay manapan hiya ya adi hiya maleneh hi engganay mahdom.

²⁰ Ya nan malgom an olo'ana eden pompa'ahwangana ya adi goh maleneh, ya nan malgom goh an umbunana ya adi goh maleneh.

²¹ Ya nan manapah nan nolo'ana ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh, ya adi hiya damdama maleneh hi engganay mahdom.

²² Ya nan manapah nan malgom an umbunana ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh,

---

* **15:19** Hiyah ne uldin hi mangipa'innilah nan inat Bathsheba (II Sam. 11:4).

ya adi hiya damdama maleneh hi engganay mahdom.

²³ Ya malgom hinan nolo'ana unu inumbunana ta waday manapa ya ma'ali an hiya ya adi maleneh hi engganay mahdom.

²⁴ Ya gulat ta elo' nan lala'i nan babai ta mideneh nan dala an impa'ahwangna ay hiya ya ma'alini adi goh maleneh heden lala'ih pituy algaw, ya amin nan olo'ana ya adi goh maleneh.

²⁵ Ya wada ay di babain waday bumuhu' hi dalah odolna, mu bo'on tuwali nan binulan an pompa'ahwangana, unu mumpa'ahwang hinan binulan tuwali mu un adi dumindinong eden angunuh di pompa'ahwangana ta un minaynayun ya heden babai ya ma'alini adi maleneh an umat hinan pompa'ahwangana.

²⁶ Ya an amin nan olo'ana ya ma'alih adi maleneh an umat hinan olo'ana nan gutud di binulan an pompa'ahwangana tuwali, ya an amin goh nan umbunana ya ma'alih goh hi adi maleneh an umat goh hinan binulan an pompa'ahwangana.

²⁷ Ya nan manapah nan nolo'ana unu inumbunana ya mibilang hi adi maleneh, at mahapul an iloba'nay lubangna ya nun'amoh ya un mahkay ma'ali an hiya ya maleneh hi engganay mahdom.

²⁸ Ya hay atdu'an nan bumuhu' hi odolna ya mahapul an punggungonay pituy algaw ya un ma'ali hiyah maleneh.

²⁹ Ya hinan awalun di algaw ya mahapul an alanay duwah balug unu duwah bunun an putta,

ya inyuynah nan padih nan way pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'am'amungan.

³⁰ Ta nan padi ya e'nongnay oha ta Onong di Bahol, ya nan oha ya Onong an Moghob. Ya henen ene'nong nan padin Apo Dios di munleneh eden babai ta malenehan nan bumuhu' hi odolna.

³¹ Ya mahapul an halimunanyu nan holag Israel hinan pangatandah nan ipawan di Uldin, ti adiyu ay aton ya matoydah unda puhion nan Me'gonan an Kuwalto an wagwadan dida.

³² At hiyanay uldin hi mahapul an ma'at hinan lala'in waday nappuhin bumuhu' hi bagina, unu nan bumuhu' an nan mumpaha' hinan bagina,

³³ ya nan babain mundogoh an dumalat nan pumpa'ahwangana, ya nan lala'i unu babai an waday bumuhu' hi odolna, ya nan lala'in mangelo' hinan babain adi maleneh.”

16

Nan Algaw hi Ahanian di Bahol*

(Lev. 23:26-32; Num. 29:7-11; Rom. 3:24-26; Heb. 9:7; 10:3, 19-22)

¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses hidin nalpahan di natayan nan duwan imbabaluy Aaron hidin himmigupandah nan awadan Apo Dios ya natoyda.†

² Ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Alyom ay agim an hi Aaron ta adi un nonong ya himmigup hinan

---

* **16:** Heten ngilin di Hudyu ya ma'alih *Yom Kippur* hinan hapitda, ya hiyah ne nitudo' hinan do'ol an calendar tu'u. Ya heten ngilin ya aptan ahan an ngilin di Hudyu ti hiyah ne algaw hi a'aanan di baholda. Hay ohan ngadana ya Algaw an Pun'i'innaliwan (Lev. 25:9). † **16:1** Lev. 10:1-3.

Nidugah an Me'gonan an Kuwaltuh nan pangngel di kultina an awadan nan Kahon an Nittuwan nan Himpulun Uldin ta adi hiya goh matoy. Ya manu ay umat hina ti wagwadaa' hinan bunut an nipopotto' hinan alub hi awadan nan Ma'ahhimo' an wah nan Kahon.

³ At heden algaw an humgongan Aaron hinan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu ya mahapul an iyuyay ohah manilhig an bakah Onong di Baholyu ya buta'al an kalnilu ta Onong an Moghob.

⁴ Ya omhongan amin di odolnah mahhun ya unna ilubung nan me'gonan an lubungna an nan magayad, ya nan putut an pantalon, ya ibol'ohna nan napinuy abolna, ya iyuklupna goh nan napinuy abolna an uklup.

⁵ Ya idat nan holag Israel ay hiyay duwah buta'al an gandeng ta nan oha ya Onong di Baholna, ya nan ohan buta'al an kalnilu ya Onong an Moghob.

⁶ Ya iyuy Aaron nan manilhig an baka ta Onong di Baholna, ya e'nongna ta way a'aliwan di baholna ya didan hina"ama.

⁷ Ya alana nan duwan gandeng ta iyuyay nan way hinagang di awada' an Dios hinan way pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan.

⁸ Ya iyamman Aaron di duwan ma'u'nuh ta panginnilaan hi un ngadan ay daden duwan gandeng di midat ay Ha"an an Dios, ya hay ngadan ay diday mipalayaw.

⁹ At alan Aaron nan gandeng an na'u'nuh hi midat ay Ha"an an Dios ta e'nongnah Onong di Bahol.

10 Mu nan gandeng an mipalayaw ya nonong heden matagun gandeng ya inyalidah nan awadan di hinagang'u an Dios ta a'aliwan di baholda ya unda ipalayaw hinan mapulun.

11 Ya iyalin Aaron di manilhig an baka ta Onong di Baholna, ya geneto'na, ya ene'nongna ta ma'aliwan di baholna ya didan hina"ama.

12 Ya alana han duyun napnuh munggalangagang an balan nalpuh nan pun'onngan hinan way hinagang di wada' an Dios, ya inakupna nan nagimu' an incense an maphod di hunghungna, ya enehgopnah nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu.

13 Ya inittuna nan incense hinan munggalangagang an balah nan way hinagang'un Dios ta umahu' heden incense, at haniana nan alub hi awadan nan Ma'ahhimo' an wah nan Kahon an Nittuwan di Himpulun Uldin Apo Dios ta way atonan adi matoy.

14 Ya umalah nan dalan nan ene'nongnan manilhig an baka, ya inhiwhiwna nan galaygaynah nan dala, ya inwalhinah nan balitu' an alub hi awadan nan Ma'ahhimo' an wah nan Kahon ya unna walhian goh hi mumpapitu nan hinagang di Kahon an Nittuwan di Himpulun Uldin.

15 Ya goltona goh nan gandeng an Onong di Bahol di tatagu, ya inyuyna nan dalah nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu an wada' an Dios, ya atona goh din inatnah din dalan nan manilhig an baka an iwalhinah nan balitu' an alub hi awadan nan Ma'ahhimo' an wah nan Kahon hinan way hinagang'u.

16 Ya mun'onong nan Nabagtun Padi ta

munleneh hinan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu an awada' an Dios ti dumalat nan adi umunudan nan holag Israel an gunda pangipa'odholan hi nomnomda, at nabaholanda. Ya umat goh hinay atonah nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan an wagwadaa' ay didah nan immapalanda an ta"on unda nabaholan.

¹⁷ Ya mahapul an mi'id ahan ah tatagun humigup hinan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan hinan humgopan Aaron an umuy mun'onong ta malenehan nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu, ya engganay un lumahun hi pangelpahanan mun'onong ta a'aliwan di baholna, ya didan hina"ama, ya an amin nan holag Israel.

¹⁸ Ya lumahun mahkay ta umuy goh hinan pun'onngan an wah nan hinagang di wada' an Dios, ya onngana goh nan pun'onngan ta malenehan. Ya umalah nan dalan nan baka ya dalan goh nan gandeng, ya inlamuhnah nan ha'gud ya nan nunlene'woh hinan pun'onngan.

¹⁹ Ya ihiwhiwna nan galaygaynah nan dala, ya winalhiana nan pun'onngan hi mumpapitu ta malenehan an ma'aan nan bahol di tatagun holag Israel, at nan pun'onngan ya me'gonan mahkay.

²⁰ Ya wa ay ta enelpah Aaron an lenenehan nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu, ya nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya nan pun'onngan ya unna iyuy nan matagun gandeng.

²¹ Ya eh'an Aaron nan duwan ngamaynah nan ulun nan matagun gandeng, ya intutuyunan amin di bahol ya nan adida umunudan an holag Israel ta ipabnohnah nan ulun nan gandeng nan bahol nan tatagu, ya impalayawna nan gandeng,

at dulunon nan tagun ad tamu ta ipluynah nan mapulun.

²² At impalayaw nan tagu nan gandeng hinan mapulun ta inlayawna nan bahol nan tagu an nipaboltan ay hiya ta inyuynah nan pa"adagwin babluy an mi'id ah nunhitu.

²³ Ya humgop hi Aaron hinan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya inaana nan inlubungnah din hinumgopahan nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu, ya impatangnah di.

²⁴ Ya nun'amoh hinan pun'amhan hidih nan me'gonan an lugal, ya inlubungna din lubungna tuwali, ya limmahun ta e'nongna nan Onong an Moghob ta ma'aliwan di baholna, ya e'nongna goh nan ohan Onong an Moghob ta ma'aliwan di bahol di tatagu.

²⁵ Ya gohbona goh hinan pun'onngan an amin nan taban nan Onong di Bahol.

²⁶ Ya nan pento'dan tagun nangipalayaw hidin gandeng hinan mapulun ya mahapul an iloba'nay lubungna, ya nun'amoh ya un umuy hinan immapalanda.

²⁷ Ya nan baka ya nan gandeng an Onong di Bahol an nan ad dalah nan nehgop hinan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu an ne'nong hi a'aliwan di bahol ya mahapul an mekak ta mibataan hinan immapalanda ta nan up'upda, ya lamohda, ya nan minalutuda ya mahapul an gohbondan amin.

²⁸ Ya nan tagun manghob ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh ya un mum-banggad an humigup hinan immapalanda.

²⁹ Ya heten uldin ya unudonyuh enggana ti nan

apulun di algaw hi apitun di bulan[‡] ya mahapul an ilangduanyu, ya adi ayu muntamu. Ya an amin ayun holag Israel an ta"on nan bo'on holag Israel an ni'hitun da'yu ya hiyay atonyu.

³⁰ Ti hiyah ne algaw hi pun'onngan nan Nabagtun Padi ta way a'aliwan di baholyu ta maleneh an mi'id baholyuh nan way hinagang'u an Dios.

³¹ Ya hiyah te algaw hi pun'eblayanyu, at mahapul an ilangduanyu ti hiyah te uldin hi gunyu aton hi mi'id pogpogna.

³² Ya nan padin nahiitan hi lana ya nidawat an mihukat ay amana an Nabagtun Padi ta hiyay mange'nong hinan Onong di Bahol, at hay atona ya ilubungna nan napinuy abolnan lubung, ya nan me'gonan an lubung,

³³ ya nun'onong ta malenehan nan Nidugah an Me'gonan an Kuwaltu, ya nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya nan pun'onngan, ya onngana goh nan papadi ya an amin nan tatagu.

³⁴ Ya hiyah te inyuldin'uh inaynayyunun aton hi mamenghan hi hintawon ta way a'aliwan ya alenehan di baholyun holag Israel.”

At inunuddan inat nan immandal Apo Dios ay Moses.

[‡] **16:29** Unu bulan an *Tishri/Ethanim* hinan hapit di Hudyu, ya hiyah ne September unu October hinan calendar tu'u. Ya opatdan ngilin eten bulan: (1) Behtan di Talampet an na'at hi Tishri/Ethanim 1 (Lev. 23:23-25), ya (2) nan Algaw hi Ahanian di Bahol an na'at hi Tishri/Ethanim 10 (Lev. 16:1-34), ya (3) Behtan di A'ab'abbung an na'at hi Tishri/Ethanim 15-21 (Lev. 23:33-36a), ya (4) nan Me'gonan an Ahayupan an na'at hi Tishri/Ethanim 22 (Lev. 23:36b).

17

Hay Adi Pangihdan hi Dala

¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an alyonay,

² “Alyom ay da Aaron, ya nan linala'in imbalaluyna, ya an amin nan holag Israel di, Hiyah te immandal Apo Dios:

³ Malgom hinan holag Israel an mangeto' hi baka, unu kalnilu, unu gandeng hinan immapalanda unu nibataan hinan immapalanda

⁴ ta adina iyuy hinan way pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan ta e'nongnah nan way hinagang nan wadan Apo Dios ya henehan tagu ya mamolta an dumalat nan dalan nan nageto', ya mapogpog di iddumanah nan tatagu.

⁵ Ya manu ay umat hinay ma'at ya ta way aton nan holag Israel an tuma'ot, at adi mahkay malgom di panglotandah nan gunda e'nong, ta iyuydah nan awadan Apo Dios, ya indatdah nan padih nan way pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan ta henen padiy mange'nong ay Apo Dios ta Onong hi Pi'lenggopan hi i'ibba.

⁶ Ya iwalhin nan padi nan dalah nan pun'onngan ay Apo Dios hinan way pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan, ya genhobna nan taba ta nan maphod an angilitnay mangipadenol ay Apo Dios.

⁷ Ya manu ay umat hinay inyuldin Apo Dios ya ta way aton nan tatagun mangipogpog ta adida e'nong nan onongdah nan dimunyu an dayawonda ti paddungnay inlugtapandah Apo Dios an dumalat nan bululda an umat hi gandeng di tigawna. At nan holag Israel ya mahapul an

henen niyuldin di unudonda, ya minaynayun an gun aton goh di holagdah udum di algaw hi enggana.

⁸ Ya alyom ay diday, Nan tagun niddum hinan holag Israel unu nan ni'hitun dida an bunag di mun'onong hi Onong an Moghob unu udumnan kalahin di onong

⁹ ya adina iyuy hinan way pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan ta e'nongnan Apo Dios ya hene han tagu ya pogpogonyuy iddumanah nan tatagun Apo Dios.

¹⁰ Ya nan holag Israel unu nan himpangilin bunag an ni'hitun dida an mangihdah dala ya du'gona ahan, ya pogpogonay iddumanah nan tataguna.

¹¹ Ti immannung an nan dalay aptan hi ataguan, at hiyanan hay dalay a'aliwan di bahol.

¹² At hiyah ne dumalat hi pangipawaan Apo Dios hi pangihdan nan holag Israel hinan dala, ya ta'on nan himpangilin bunag an ni'hitun dida ya mipawa goh ta adida ihda.

¹³ Ya malgom goh hinan tagun holag Israel unu nan himpangilin bunag an ni'hitun dida an umuy manganup ya wada ay di inanupandah nan animal unu hamuti, ya gulat ta ihdada ya goltondah mahhun ta matidtidan di dalana, ya ginabunandah luta.

¹⁴ Ti manu ay matagu nan malgom an animal ya hamuti ya nan dalay dumalat hi ataguanda. At hiyah ne dumalat hi nangiyuldinan Apo Dios hinan holag Israel an adida ahan ihday dala ti nan dala ya hiyay mangidat hi pi'taguan, at hiyaat un

nan mangihdah dala ya mahapul an mapogpog di iddumanah nan taguna.

¹⁵ Ya an amin nan mangihdah nan nanattoy an animal unu un pinatoy di animal hi inalahan ya mahapul an iloba'nay lubungna ya nun'amoh, mu adi damdama hiya ma'alih maleneh hi engganay mahdom.

¹⁶ Mu adina ay iloba' di lubungna ya adi goh mun'amoh ya hiyay okod an munholtap hi moltana.”

18

Nan Uldin hi Adi Pangelo'an hinan Bo'on Ahawa

(Lev. 20:11-21)

¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an alyonay,

² “Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay diday, Ha"i'n hi Apo Dios an Diosyu.

³ Ya adiyu enghon nan ato'atondad Egypt an din babluy an ni'hituwanyu, ya adiyu enghon nan ato'aton nan tatagud Canaan an babluy hi pangiyaya' ay da'yu. Ya adiyu unudon nan ato'atonda.

⁴ At mahapul an unudonyu nan imandal'uh atonyu, ya imayaanyu ta atonyu nan inyuldin'u ti Ha"i'n hi Apo Dios an dayawonyu.

⁵ Ya mahapul an unudonyu nan immandal'u ya nan Uldin'u ti nan tatagun mangat ya mangunud ya mid al'alidida, at mataguda.* Ti Ha"i'n an hi Apo Dios di nangali.

---

* **18:5** Rom. 10:5; Gal. 3:12.

6 Ya adiyu elo' nan babain neheggon di nitulanganan da'yu ti Ha"in an hi Apo Dios di nangali.†

7 Ya adiyu bainon hi amayuh nan pangelo'anyu ay inayu ti hiyah inayu, at adiyu elo'.

8 Ya adiyu goh elo' nan ahawan amayu‡ ti hene mamain ay amayu.

9 Ya adiyu elo' nan babain pogtangyu an nan imbaluy amayu unu imbaluy inayu an ta"on hi un nitungaw hi abungyu unu nan udum an babluy.§

10 Ya adiyu elo' nan ap'apuyu an nan imbaluy nan lala'in imbaluyyu unu imbaluy nan babain imbaluyyu ti hene ya mabainan ayu.

11 Ya adiyu elo' nan babain imbaluy nan ahawan amayu ti imbaluy amayu, at hiya ya pogtangyu.

12 Ya adiyu elo' nan antiyu ti pogtang amayu, at hiya ya tulangyu.

13 Ya adiyu elo' nan babain pogtang inayu ti hiyah antiyu goh.

14 Ya adiyu bainon nan ulitaoyu an pogtang amayu, at adiyu elo' nan ahawana ti hiya ya hi antiyu.

---

† **18:6** Nan duwan binabain imbabaluy Lot ya binutongdah amada ta way inatdan nangelo' ay hiya (Gen. 19:30-38). Ya ta"on un aggyu ni' inyuldin Apo Dios hene ta mid mangat mu numbaholda damdama ti unda pinilit hiyan enelo'. ‡ **18:8** Henen babai ya aggyu immannung an hi inada ti un hay binentan amada.

§ **18:9** Mu inahawan Cain nan ohan aginan babai ti mi'id ah udumnan babalahang hitun lutan den timpu, mu bo'on hene bahol ay Apo Dios ti aggyu ni' inyuldin Apo Dios hene enen gutud. Umat at goh ay da Abraham ay Sarah ti nahhun nan inatda ya un nan Uldin (Gen. 20:12).

15 Ya adiyu elo' nan inapuyun babai ti hiya ya ahawan nan imbaluyyun lala'i, at adiyu elo' hiya.*

16 Ya adiyu elo' nan ahawan nan pogtangyun lala'i ti henen atonyu ya mabainan nan pogtangyu.†

17 Ya adiyu elo' nan imbaluy unu binabain a'apun nan babain enelo'yu. Ti munhina"agida, at hene ya na"appuhi ahan.

18 Ya adiyu goh ahawaon nan pogtang di ahawayu ta iyadwayuh un mataguh ahawayu ti mumpattoyda.‡

19 Ya adiyu umuy elo' nan babaih nan awadan nan binulan an pumpa'ahwangana.

20 Ya adiyu elo' nan ahawan nan heneggonyu ti puhionyuy odolyu an dumalat nan inatyu.

21 Ya adiyu iyabulut nan imbaluyyu an me'nong ay Molek§ ti bainona' ahan an Dios an dayawonyu. Ti Ha"in an hi Apo Dios di nangali.

---

* **18:15** Inat Judah ay Tamar, mu hi Judah ya agguyna inila an henen babai ya inapuna ti binalbaliyan Tamar hiya, ya ninomnom Judah an hiya ya puta ya anggay (Gen. 38:12-30). Ya ta'on un aggy ni' inyuldin Apo Dios hete mu numbahol hi Judah ay Apo Dios damdama ti enelo'na nan ay puta. † **18:16** Mu gulat ta natoy nan lala'i an mid ni' di holagna at mahapul an elo' nan aginan lala'i nan nabalu an ahawana ta olom ya mahlag (Deut. 25:5-6). ‡ **18:18** Inat Jacob an ohan ommod di Hudyuh din penghanah ne, mu agguyna ginulat ti un binalbaliyan Laban hiya ta inahawana nan imbaluynan pogtangna an da Leah ay Rachel (Gen. 29:15-30). Mu aggy numbahol hi Jacob ti aggy ni' inyuldin Apo Dios hene enen gutud. § **18:21** Hiyay bulul di holag Ammon (I Ki. 11:5), ya nan Alin hi Manasseh ya inunudnay ugalida ti ene'nongnay imbaluyna ay Molek (II Chron. 33:6; II Ki. 23:10).

22 Ya adiyu elo' nan ibbayun lala'i an umat hinan atonyun mangelo' hinan babai ti hene ya agaga"ihaw ahan an umipabain.

23 Ya adiyu undulon nan animal ti puhionyuy odolyu. Ya nan babai ya mahapul an adi umuy mumpa'undul hinan animal ti hene ya na"appuhin ma'at an umipanoh'a.

24 Ya adiyu puhion di odolyuh nan malgom an umat hitun ma'at ti hiyatuy namuhih nan tatagun datnganyu an pinakak'u

25 an ta"on nan luta ya pimmuhi. At moltao' an dumalat nan bahol, at mun'akak nan tatagu an paddungnay utaon nan luta nan numpunhituh di.

26 Ya mahapul an unudonyu nan imandal'u ya nan Uldin'u. At da'yun holag Israel ya nan himpangilin bunag an ni'hitun da'yu ya mahapul an adiyu aton nan agaga"ihaw an umat hina

27 ti an amin hatu ya hiyay ina'inat nan tatagun nunhituh nan lutan umayanyu, at nan luta ya nalugit an pimmuhi.

28 At gulat ta puhionyu nan luta at paddungnay utaon goh da'yu an umat hinan na'at hinan tatagun nunhituh nan lutan umayanyu.

29 Ya wa adyay mangat hinan umat hitun agaga"ihaw ya henen tagu ya mahapul an mapog-pog ta adi middum hinan tatagu'.

30 At unudonyu nan Uldin'u ta adiyu unudon nan agaga"ihaw an ugalin nan tatagun nunhituh nan lutan umayanyu ta adiyu puhion di odolyuh

---

* **18:29** Hay pohdonan ibaga ya pakakondah ten tagu ta umuy munhituh nan adadagwin babluy unu adi ay ya unda patayon hiya.

nan pangatanyuh nan umat hina. Ti Ha" in hi Apo Dios an dayawonyu.”

19

Nan Numbino'ob'on an Ugali

¹ Ya ni'hapit goh hi Apo Dios ay Moses an alyonay,

² “Alyom an amin hinan tatagun holag Israel an na'amung di, Mahapul an me'gonan ayu ti Ha" in an hi Apo Dios an dayawonyu ya me'gonana'.*

³ Ya way ohan da'yu ya e'gonanah inana ya hi amana, ya ngilinonyu nan algaw an pun'eblayan. Ti Ha" in hi Apo Dios an dayawonyu.

⁴ Ya adiyu dayawon nan bulul, ya adi ayu munhibug hi gumo' ta diosyu. Ti Ha" in hi Apo Dios an na'abbagbagtu.

⁵ Ya wa adya ta mun'onong ayun Ha" in an Dios hi Onong di Pi'lenggopanyu ya unudonyu nan aat di onong ta way aton nan e'nongyun ma'abulut.

⁶ Ya mihdan amin nan dotagna ede han algaw an ne'nongana unu hinan mabiggat, mu wa ay di ma'angang hinan miyatlan algaw ya ipulu'yu ta moghob.

⁷ Ya gulat ta waday mangihdah nan atlun di algaw ya ma'alih adi maleneh, at adi ma'abulut.

⁸ Ya nan mangihda ya hiyay ma'amuyuan, at mamolta ti agguyna ene'gonan nan ne'nong ay Ha" in, at henen tagu ya mahapul hi mapogpog di iddumanah nan tatagu.

⁹ Ya wa ay ta mumboto' ayu ya adiyu pi'yala nan wah nan numpumpiningit hinan payawyu,

---

* **19:2** I Pet. 1:16.

ya adiyu goh umuy bangngadon an bot'on nan nalauhan an paguy.

¹⁰ Ya pinugahyu ay nan greypyu ya adiyu goh bangngadon an umuy alan nan na'angang unu alan nan nagah, at taynanyu ta bagin nan nawotwot ya nan himpangilin ni'hitun da'yu. Ti Ha"i'n hi Apo Dios an dayawonyuy ad mandal.†

¹¹ Ya adi ayu mangakaw.

Ya adi ayu munlayah.

Ya adi ayu bumalbalih ibbayu.

¹² Ya adiyu ihapatah ngadan'u nan adiyu ipa'annung ti henen inatyu ya unyu adi e'gonan nan ngadan'u. Ti Ha"i'n hi Apo Dios an na'abbagbagtu.

¹³ Ya adiyu paligaton nan heneggonyu unu polhon nan gina'uda.

Ya idatyu nan bino'lan nan puntamuonyu, ya adiyu dida punhoodon hi engganah mabiggat.

¹⁴ Ya adiyu idutan nan napu'it unu iyammay ihalibdudan nan nabulaw hinan way pange'wanda, mu ta'tana' an Dios.‡ Ti Ha"i'n hi Apo Dios an nabagbagtu.

¹⁵ Ya adiyu pikuwon di ma'andong ta adiyu ipangngel di pamanuhyuh nan nawotwot unu nan adadangyan. Mu hay maphod ya nan nahamad di pamanuhyuh nan heneggonyu.

¹⁶ Ya adiyu iwa'at an hapiton nan aggyu immanung an pa'leh hinan tatagu.

---

† **19:10** Bahaom nan Ruth 2:1-23 ta innilaom nan na'atan ten uldin. ‡ **19:14** Manu ay ta'tandah Apo Dios oo ti aggyu napu'it, ya aggyu goh nabulaw, at donglona ya tigona ahan nan ma'ma'at, at bumungot Hiyang mummoltan didah udum di algaw.

Ya adi malgom di atonyuh dumalat hi atayan nan ni'tunglubyu. Ti Ha"i'n hi Apo Dios an nabagbagtu.

¹⁷ Ya adiyu abohlan nan a'agiyu, mu unyuat tunon didah nan nappuhin inatda. Ti ihingalmu ay at adi'a middum hinan numbaholanda.

¹⁸ Ya adiyu ibolloh unu nonomnomon nan boholyuh nan i'ibbayu, mu hay maphod ya pohpohdonyu nan heneggonyu an umat hinan pamhodyuh odolyu. Ti Ha"i'n hi Apo Dios an nabagbagtu. §

¹⁹ Ya mahapul an unudonyu nan Uldin'u.

Ya adiyu ipa'undul nan animal hinan nob'on an animal.*

Ya adiyu tamman nan payawyuh duwah numbino'ob'on an oho'. †

---

§ **19:18** Mat. 22:39; Mk. 12:31; Lk. 10:27; Rom. 13:9; Gal. 5:14; Jac. 2:8. Nan ohan grupun di Pharisees an nangunud hinan ommodan hi Shammai ya inudmandan ten uldin an invaliday, “Mu nan mi'bohhol ay da'yu ya ta"on unyu abohlan” (Mat. 5:43). Mu inhingal Jesus dida ti bo'on hene itudun nan Uldin Apo Dios (Mat. 5:44-48). * **19:19** Bahaom nan footnote di I Ki. 10:25 ti hiyah ne inatda ta ma'amman nan ma'alih *mul*. Mu paniaw damdaman Apo Dios. † **19:19** Anaad ta umat hituy inyuldin Apo Dios? Hay kulugon nan udum ya hiyah ne inat nan iCanaan an aggyu kimmulug, ya immannung an hiyah ne inat nan ohan himpampun an ma'alih Zabians an nundayaw hinan apuy ti numbino'ob'on di eneho'da ta nan bot'onda ya middum hinan pumba'ianda. Mu hay kulugon nan udum an nangada'adal hi aat nan luta, ya habhabung, ya oho' ya alyonday ad'addi nan balbalun kalahin di oho' hi un mipidwa, at adi maphod an aton.

Ya adiyu ilubung nan duway numbino'ob'on an hinulid hi na'abol.‡

20 Ya gulat ta elo' han lala'i nan baalnan babain niyalih ohah lala'i ta ahawaona, mu ag-guy napalغان ya aggyu nidatan hi biyangna ta ma'alín bo'on mahkay hiya himbut ya mahapul an mamoltada. Mu adida patayon didan duwa ti heden babai ya himbutna.

21 Mu nan lala'i ya mahapul an iyalinay buta'al an kalnilu ta iyuy nah nan way pantaw nan Me'gonan an Kuwaltun a'amungan ta e'nongnan Ha"ín an Dios di Onong di Nibahhawana.

22 Ya e'nong nan padi nan buta'al an kalniluh nan way hinagang'un Dios ta Onong di Nibahhawana ta way a'aliwan di baholna, at ma'aliwan.

23 Ya hay dumatnganyuh nan lutad Canaan ya muntanom ayuh numbino'ob'on an ayiw an ma'an di bungada, ya wa ay ta bumungada ya hanan bungada ya mapaniaw. Ya ibilangyuh mapaniaw hi tuluy tawon, at mahapul an adiyu onon.

24 Ya nan miyapat an tawon hi bumungaanda ya me'gonan di bungada ta Onong di Pundayawanyun Ha"ín an Dios. §

---

‡ **19:19** Anaad ta umat hinay inyuldin Apo Dios? Hay alyon nan udum ya mid mapto' ya hiyah ne ohan ugalin di iCanaan, ya pinahiw Apo Dios nan ugalida (mu engganad ugwan ya mid ah nangah'up hi umat hitun ugalida). Mu alyon nan udumna an nan udumnan hinulid an na'abol an umat hinan dutdut di kalnilu ya linen an inyadin Apo Dios hi Deut. 22:11 ya umipapuhih odol di munlubung, ya namamah un tiyalgaw. § **19:24** Hiyah ne ohan kalahin di Onong hi Pi'lenggopan (Lev. 7:12-15).

25 Mu nan miyaleman tawon hi bumungaanda ya mabalin mahkay hi ononyu, ya hiyah te ma'at ta way aton nan bungadan dumo'do"ol. Ti Ha"in hi Apo Dios an nabagbagtu.

26 Ya adiyu ihday dotag an agguy na'aan di dalana.

Ya adi ayu mumbuyun unu mun'adal hi te'om.

27 Ya adiyu ipa'lot nan numpinangngel an buu' hi uluyu, ya adiyu goh ipaputol nan uddu' di hamayyu.

28 Ya adiyu gunihan di odolyu an gapuh nan punlungdayanyuh un way natoy, ya adiyu ipabato' di odolyu. Ti Ha"in hi Apo Dios.

29 Ya adiyu puhion nan binabain imbabaluyyu ta ila'uday odoldah pihhu ta adida mabainan. Ti abulutonyu ay at hiyanan dumo'ol di munla'uh odoldah tun luta, at dumo'olda goh di mumbahol hitun luta.

30 Ya unudonyu nan Uldin hi ma'at hinan algaw an pun'eblayan, ya e'gonanyu goh nan Tuldan Abung an wada'. Ti Ha"in hi Apo Dios an nabagbagtu.

31 Ya adi ayu umuy mumpabadang hinan mamalad ya nan tagun mun'utung an hay lennawan di matoy di nihuhu'lung ti puhionday nitaguanu. Ti Ha"in hi Apo Dios an nabagbagtu.

32 Ya tuma'dog ayuh un nan mina'ma'ilog di pi'hapitanyu ta ipattigyuy pange'gonanyun dida, ya ta'tana' an Dios.* Ti Ha"in an hi Apo Dios ya

---

* **19:32** Manu ay ta'tandah Apo Dios ti abalinanan mummoltan dida ti igoghohanay nun'ala'ay ti mid ologda, ya mid abalinandan mangilulud hi maphod an aton nan ung'ungungnga.

nabagbagtua'.

³³ Ya wa ay di himpangilin bunag an ni'hitun da'yuh nan lutayu ya adiyu dida abohlan.

³⁴ Ya hay atonyuh nan himpangilin bunag an ni'hitun da'yu ya ibilangyu didah paddung-nay ibbayu. Ya pohdonyu dida an umat hinan pamhodyuh odolyu ti da'yu goh ya ni'hitu ayuh nan himpangilin babluy hi ad Egypt. Ti Ha" in hi Apo Dios an nabagbagtu.

³⁵ Ya adi ayu munlayah hi un way ipalukuddan da'yu, unu ipakiludan da'yu, unu way ipagod-wadan da'yu.

³⁶ Hay usalonyu ya nan nahamad an lukud, ya nahamad an kiluan, ya nan nahamad an hupa. Ti Ha" in hi Apo Dios an nabagbagtuy nangekak ay da'yuh ad Egypt.

³⁷ Ya unudonyun amin nan Mandal'u ya an amin nan Uldin'u ta hiyay atonyu. Ti Ha" in hi Apo Dios an nabagbagtu.”

20

Moltan di Bahol (Lev. 18:1-30)

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

² “Alyom hinan holag Israel di, Wa adyay holag Israel unu himpangilin bunag an ni'hituh ad Israel an mangidat hinan imbabaluy na ta me'nong ay Molek* ya mahapul an patayonyu, at nan tataguh nan babluy ya puntapada hiya.

³ Ya ta"on un Ha" in ya bumungota' enen tagu, ya pogpogo' di iddumanah nan tatagu' ti han

---

* **20:2** Bahaom nan footnote di Lev. 18:21.

nangidatanah nan imbaluynan Molek ya pin-uhina ahan nan Nidugah an Me'gonan an Kuwal-tun awada', ya impa'ampana nan me'gonan an ngadan'u.

⁴ Ya gulat ta nan tatagun nan babluy ya unda hintigtigon nan tagun mangidat hinan imbaluy-nan Molek mu adida hiya patayon

⁵ at Ha" in di bumungot enen tagu ya didan hina" ama, ya pogpogo' dida ta adida middum hinan tatagu', ya iddum'u goh an amin nan man-gunud ay hiyan numbahol hi nundayawandan Molek ti ay paddungnay inlugtapa'.

⁶ Ya bumungota' hinan tagun mumpabadang hinan lennawan nihu'lung ti paddungnay daya-wondah nen lennawa, at pogpogo' di idduman-dah nan tatagu'.

⁷ Ya ilahhinyuy odolyu ta mihamad di aaty, at me'gonan ayu. Ti Ha" in hi Apo Dios an me'gonan.

⁸ Ya adiyu aliwan nan Mandal'u ta hiyay un-udonyu. Ti Ha" in an hi Apo Dios di nangilahhin ay da'yu.†

⁹ Ya wa adyay mangidut ay amana unu hi inana ya mahapul an mapatoy ti inidutanah amana ya hi inana, at awahna.

¹⁰ Ya gulat ta han lala'iy umilugtap ta elo'nay ahawan nan lala' in heneggona ya didan duwan immilugtap ya mahapul an mapatoyda.

¹¹ Ya gulat ta nan lala' i ya elo'nay ahawan amana ya binainah amana, at didan duwa an nan lala' i ya nan babai ya mahapul an mapatoyda ta awahda.

---

† 20:8 I Pet. 1:16.

12 Ya gulat ta nan lala'i ya elo'na nan inapunan babai ya mahapul an mapatoydan duwa ti nan inatda ya na"appuhi.

13 Ya gulat ta nan lala'i ya elo'na goh di pad-dungnah lala'in umat hinan aton nan lala'in mangelo' hinan babai ya henen inatda ya agaga"ihaw ahan, at mahapul an mapatoydan duwa.

14 Ya gulat ta nan lala'i ya ahawaonay nunhin'ina ya umipabain ahan hene, at mahapul an gohbon didan tulu ta mi'id ah mangipabain ay da'yu.

15 Ya gulat ta waday lala'ih mangundul hinan animal ya mahapul an mapatoy hiya, ya mahapul goh an mapatoy nan animal.

16 Ya gulat ta waday babaih umuy mumpa'undul hinan animal ya mahapul an mapatoy nan babai ya nan animal.

17 Ya gulat ta nan lala'i ya elo'nay babain pogtang di imbaluy goh amana unu imbaluy goh inanah ohah tagu ya binaina nan agina, at mahapul an mapogpog di iddumanah nan tatagu' ti binaina nan pogtangna, at hiyay ma'amuyuan hi ad bahol.

18 Ya gulat ta elo' han lala'i nan awadan di binulan an pumpa'ahwangan nan babai at binaina nan babai an dumalat di awadan nan matyamna. Ya gapu ta henen babai ya inabulutnay lala'i at mahapul an mapogpogdan duwah nan tatagu'.

19 Ya adiyu elo' nan babain pogtang inayu unu hi amayu ti mabainan nan neheggon an tutulangna, at didan duway ma'amuyuan an mabaholan.

20 Ya gulat ta nan lala'i ya elo'nay ahawan nan agin amana ya binaina hi ulitaona, at didan duway ma'amuyuan, at matoyda an mi'id imbaluyda.

21 Ya gulat ta nan lala'i ya ahawaonay ahawan nan pogtangna ya nappuhi ahan henen ma'at ti binaina nan pogtangna, at mi'id ah holagda.‡

22 Ya hay mahapul ya adiyu aliwan nan Mandal'u ya nan Uldin'u, ya hiyay unudonyu ta way atonyun adi mapakak hinan lutan pangiyaya' ay da'yuh punhituwanyu.

23 Ya mahapul an adiyu eng'enghon nan ugalin nan tatagun pakako' hinan lutan umayanyu ti ina'inatdan amin hatun agaga"ihaw, at hiyanan inabohla' dida.

24 At hay inali' ay da'yu ya boltanonyu nan lutada, ya idat'un da'yu ta lutayu, ya henen luta ya ma"almuy mihabal, at do'ol ahan di ma'an. § Ti Ha" in hi Apo Dios an nabagbagtuy nangilahhin ay da'yuh nan tatagu ta adida middum ay da'yu.

25 At mahapul an immatunanyu nan nun'abhiwan nan mapaniaw ya nan adi mapaniaw an animal ya nan hamuti. Ya puhionday itaguanyuh nan pangihdanyuh nan animal, ya nan hamuti, ya nan umadap hinan luta ti didanay inlahhin'uh mapaniaw hi adiyu ihda.

26 Ya mahapul an me'gonan di aatyu ti Ha" in an hi Apo Dios ya me'gonan di aat'u, ya inlahhin'u da'yuh nan atagutagu ta mihakup ayun Ha" in.

---

‡ 20:21 Bahaom nan footnote di Lev. 18:16. § 20:24 Ex. 3:8.

27 Ya nan linala'i unu binabain mun'utung ta mihu'lung nan nappuhin lennawa unu nan mumpalad ya mahapul an mapatoyda, at pundot-nayyuh batu dida ta awahda.”

21

Nan Uldin hinan Padi

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di, “Mi'hapit'ah nan papadi an nan imbabaluy Aaron ta alyom ay diday, Nan padi ya mahapul an emayaana ta adina dapoon nan matoy an tutulangna ta adina puhion di itaguana.

² Mu dapoonah un didan hina"ama an umat ay inana, ya hi amana, ya nan imbaluynan babai unu lala'i, unu nan lala'in pogtangna,

³ unu nan ungan agguy nangahawan babain pogtangna an hiyay manalimun, ya mabalin an dapoon hiya an ta"on un pumuhiy nitaguana.

⁴ Mu mahapul an emayaana ta adina puhion di nitaguanah nan pumbaholanah udum ti hiyay ap'apudan himpampun.

⁵ Ya nan papadi ya adida gidgidan di buu' di uluda unu gidgidan nan hamayda, unu odolda an dumalat di lungdayada.*

⁶ Ya ihamadday ugalida ta adida ipa'ampay ngadan'un Dios ti didana nan gun mangiyuy hinan me'nong an ma'an an nan tinapay ya nan Onong an Moghob an me'nong ay Ha"in an Dios, at mahapul an nahamad di ugalida.

---

* **21:5** Nan iCanaan ya ginidgidanday odolda ta olom ya ma"attig anuy punlungdayaandah nan bululda, at hiyay ohan aat di numpabadangandah nan bululda.

7 Ya adida ahawaon nan babain waday lala'in nangelo' ay hiya unu nan ni'hiyan hinan ahawana ti hiyay padih mangitamuan hinan tatagu' an Dios, at mahapul an nahamad di ugalina ti Ha'in an Dios di itamuana.

8 Ya ibilangyu didah me'gonan di aatda ti diday mange'nong hinan onong ay Ha'in an Dios, ya ibilangyu didah nahamad di ugalida ti Ha'in an hi Apo Dios di nangihamad hi ugalida ti na'ahamad di aat'u.

9 Ya gulat ta nan babain imbaluy nan padi ya puhionay odolna ta mumputa at hi amanay bainona, at mahapul an gohbonyu hiyah nan apuy.

10 Ya nan Nabagtun Padin nahiitan hi lanay uluna ya nidawat ta ilubungna nan lubung di padi ya mahapul an adina inganuy an manugud hi buu'na unu adina pi"ion di lubungnah punlungdayaana.

11 Ya mahapul an adina ahan umuy tigon nan malgom an natoy ta adina puhion di nitaguana an ta"on un hi amana unu hi inanay natoy.

12 Ya adina ahan taynan nan Me'gonan an Kuwaltu ta umuyna dida tigon ti puhiona nan me'gonan an awada' an Dios ti hiya ya nidawat an nahiitan hinan lana' an Dios.

13 Ya mahapul an hay ahawaona ya babai an mi'id ahan nangelo'.

14 Ya adina ahan ahawaon nan nabalun, unu nan ni'hiyan an babai, unu nan do'ol di lala'in nangelo' ay hiya, mu hay ahawaona ya nan babaih nan ohan himpangapu an mi'id ahan ah nangelo' ay hiya

15 ta maphod di a'al'alyan nan holagna an mid-dum ay didan hina"ama. Ti Ha"in an hi Apo Dios di nangilahhin ay hiyah mumpadi.”

16 Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

17 “Alyom ay Aaron ta nan holagnad ugwan hi enggana ta wada ay di ganitda ya adida ahan umuy mun'onong hinan ma'an ay Ha"in an Dios.

18 Ya adi ahan mabalin an umuy hinan awada' nan tatagun waday ganit di odolna an umat hinan linala'i an nabulaw, ya napilay, ya nan waday pa"in di angahna, unu nakudangan di ni'atan di odolna,

19 ya umat goh hinan napungudan di dapana unu nan ngamayna,

20 unu nan nabu"ung, ya nan he'he'dod an tagu, unu na'ulab di matana, unu nan way loghap di up'upna, ya nan napnahan an lala'i.

21 Ya nan holag Aaron an padin waday ganitna ya adi ahan mabalin an umuy mun'onong hinan Onong an Moghob an me'nong ay Ha"in an Dios ti nan waday ganitna ya paniaw hi un umalin mun'onong hinan ma'an an onong'un Dios.†

22 Mu mabalin an onona nan ma'an an ne'nong ay Ha"in an nan nidugah an me'gonan ya nan me'gonan an ma'an.

23 Mu adi hiya mabalin an umuy hinan way kultina, ya adi goh umuy hinan way pun'onngan ti waday ganitna, at puhiona nan me'gonan an ihina'. Ti Ha"in an hi Apo Dios di nangilahhin ay dane ta me'gonanda.”

---

† 21:21 Manu ay mahapul an mid ganit nan papadi ti ipa"elday aat Jesus an Nabagun Padin mid ah ganitna (Heb. 9:13-14).

24 At inalin Moses an amin hatu ay Aaron, ya nan imbabaluyuna, ya an amin nan holag Israel.

22

Hay Aat nan Me'gonan an Me'nong

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

² “Alyom ay da Aaron ya nan linala'in imbaluyuna ta e'gonanda nan onong an e'nong nan holag Israel an indawatda ta adida bainon di ngadan'u. Ti Ha" in hi Apo Dios.

³ Ya wada ay di ohah nan holagyu an nan nappuhiy ataguna ta umuyna hegnon nan me'gonan an e'nong nan holag Israel an indawatdan Ha" in ya henen tagu ya mahapul an mapogpog di iddu-manan Ha" in. Ti Ha" in hi Apo Dios.

⁴ Ya gulat ta nan holag Aaron an waday palla' na unu waday nappuhin bumuhu' hi odolna ya adina onon unu ihda nan me'nong ay Ha" in hi engganay un mapoyanan nan poghana ta maleneh hiya. Ya wada ay di medeneh hinan odol di natoy, unu nan lala' i an waday bumuhu' hinan bagina,

⁵ unu gulat ta way dapoonah nan malgom an mapaniaw an mun'ada' adap ya pumuhiy ataguna, unu nan tagun manapah nan way dogohna ya miyalin ay hiya,

⁶ ya nan manapah nan umat hitu ya adi hiya maleneh hi engganay mahdom. Ya mahapul an adina ihda unu onon nan me'gonan an ne'nong hi engganay un mun'amoh ta malenehan hiya.

⁷ Ya wa ay ta na'unug nan algaw ya maleneh mahkay hiya, at mabalin an onona ya ihdana nan me'gonan an me'nong ti hiyah ne tuwaliy onona.

8 Ya mahapul an adina ihda nan natoy an animal unu nan animal an pinatoy di udum an animal ti ihdana ay at hiyay dumalat hi alugitan di ataguna. Ti Ha"in hi Apo Dios.

9 Ya nan papadi ya mahapul an unudondan amin nan imbaga' hi atonda ti adida ay at mum-baholda, ya matoyda an dumalat di adida pangunudan hinan mahapul hi atonda. Ti Ha"in hi Apo Dios an nangilahhin ay dida ta mihamad di ugalida.

10 Ya hay mangihda unu mangan hinan me'gonan an dotag ya da Aaron ya nan familyana ya anggay ya mi'id ah udum, an ta"on nan mangilin nan papadi unu nan tagalana ya adi mabalin.

11 Mu nan himbut nan padin penla'na ta baalna unu nan baal an nitungaw hi abung nan padiy hiyay mabalin hi me"an unu mi'ihdah nan padi.

12 Ya gulat ta nan babain holag nan padi ta bo'on holag Levi di ahawaona ya adi hiya mabalin hi me"an unu mi'ihdah nan ne'nong an me'gonan.

13 Mu gulat ta nan babain imbaluy nan padi ya nabalu unu ni'hiyan ya mi'id di imbaluy na ya numbangngad an mi'hituh abung amana an umat hidin abalahangna ya mabalin an me"an unu mi'ihdah nan onon amana. Mu adi mabalin ahan an me"an nan tagun mangali.

14 Ya gulat ta waday nibahhaw an agguyna ginulat ya inana nan me'gonan an ne'nong ya mahapul an bayadanah den ne'nong, ya indatnah nan padi, ya inokpanah ba'intih porcento nan balulna.

¹⁵ Ya mi'id ah tagun mamuhih nan me'gonan an onong nan holag Israel an ene'nongdan Ha" in an Dios.

¹⁶ At nan pangiyabulutanda ta onon nan mangili nan me'gonan an onong di hiyay dumalat hi abaholanda. Ti Ha" in an hi Apo Dios di mangihamad hi ugalida.”

Nan Adi Ma'abulut an Me'nong

¹⁷ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

¹⁸ “Mi'hapit'a ay da Aaron, ya nan linala'in imbabaluyna, ya an amin nan holag Israel ta alyom ay diday, Gulat ta wadan da'yun holag Israel unu nan himpangilin ni'hitun da'yuy mamhod an mangiyuy hi onongna ta mun'onong ay Apo Dios hinan Onong an Moghob ta mangipa'annung hinan inhapatana unu unna tuwali ninomnom an mun'on'onong

¹⁹ ya hay ma'abulut hi iyaliyuh e'nongyu ya nan mi'id ah ganitnan manilhig an baka, unu buta'al an kalnilu, unu gandeng.

²⁰ Ya adiyu iyaliy malgom hinan way ganitna ti adi ma'abulut nan e'nongyu.

²¹ Ya wa ay di mun'onong hi Onong di Pi'lenggopan hi i'ibba ta mangipa'annung hinan inhapatana unu unna tuwali ninomnom an mun'on'onong ya hay e'nongna ya hay baka unu kalnilun mi'id ah ganitna ta way atonan ma'abulut.

²² Ya adiyu ahan e'nong ay Apo Dios nan nabulaw, unu nan way na'ipung, unu napilay, unu nabilatan, unu nan waday poghana, unu nan way butigna, unu way nabdu'. Adiyu ahan iyuy hinan pun'onngan nan malgom an umat hina ta

e'nongyuh Onong an Moghob hi me'nong ay Apo Dios.

²³ Ya unyu ay tuwali ninomnom an mun'onong ya mabalin hi e'nongyu nan napilay unu nabila-tan an baka unu kalnilu, mu adi ma'abulut hi un me'nong hi Onong di Ni'tulagan.

²⁴ Ya mahapul an adiyu ahan e'nong ay Apo Dios nan animal an nahugatan, unu napnahan, unu napilayan, unu nagunihan. Mahapul an adiyu ahan e'nong di umat hituh nan babluyyu.

²⁵ Ya adiyu ahan abuluton an alan nan animal an iyalin nan himpangili ta ay ma'an an hiyay e'nongyun Apo Dios. Ti adi ma'abulut nan e'nongyu ti nappuhi, ya waday ganitna.”

²⁶ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

²⁷ “Wada ay di mitungaw an baka, unu kalnilu, unu gandeng ya mahapul an mimiddum ay inanah pituy algaw. Ya mete"ah awalun di algawna ya un mabalin hi ma'abulut an moghob an me'nong ay Ha"in an Dios.

²⁸ Ya adiyu pundehhonon an e'nong nan nun-hin'ina an baka unu kalniluh ohay algaw.*

²⁹ Ya wa adya ta mun'onong ayuh Onong di Punyamananyun Ha"in an Dios ya hamadonyu ta da'yuy ad nomnom hinan atonyu.

³⁰ Ya ihdayun amin nan ene'nongyu eden algaw an nange'nonganyu ta mi'id ah ma'ang'angang hinan mabiggat ti Ha"in hi Apo Dios.

³¹ Ya adiyu al'alliwan nan immandal'u, mu unyuat unudon ti Ha"in hi Apo Dios.

---

* **22:28** Mid mapto' ya hiyah ne ugalin nan iCanaan.

³² Ya adiyu aton nan umipabain ta adia' mabainan, ya da'yun holag Israel ya me'gonan di pannigyun Ha"in. Ti Ha"in hi Apo Dios an nangilahhin ay da'yu ta me'gonan ayu goh,

³³ ya Ha"in di nangekak ay da'yuh ad Egypt ta Ha"in an Dios di dayawonyu."

23

Hay Aat di Mangilin

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

² "Ipa'innilam hinan holag Israel di, Hatuy pento"un algaw an pumbehtaandan Ha"in, at ipa'innilayuh nan me'gonan an ahayhayupanyu."

Nan Algaw an Pun'eblayan

(Ex. 20:8-11; 23:12; 31:12-17; 34:21; 35:1-3; Deut. 5:12-15; Mat. 12:1-14; 28:1; Lk. 4:16; Jn. 5:9; Ac. 13:42; Col. 2:16; Heb. 4:1-11)

³ Ya intuluy Apo Dios an inalinay, "Ya onom di algaw hi puntamuanu, mu nomnomonyu an nan miyapitun algaw* ya hiyah ne algaw an pun'eblayan. At adi ayu muntamu ti hiyah ne algaw hi a'amunganyun mundayaw ay Ha"in an Dios ti hiyah ne algaw hi pun'eblayanyuh nan malgom an wadan di numpunhituwanyu, ya hiyay atonyu."

Nan Namaliwan Apo Dios hinan Tataguh Din Penghana

(Ex. 12:14-20; Num. 28:16; Deut. 16:1-2; Mat. 26:17; Mk. 14:12-26; Jn. 2:13; 11:55; I Cor. 5:7; Heb. 11:28)

---

* 23:3 Unu Habadu.

4 Ya inalina goh di, “Ya hiyatuy algaw hi pento"un Dios hi pumbehtaanyu ta hiyay me'gonan an ahayhayupanyu, at gunyu ipa'innilah un madatngan nan gutudna.

5 Ya hay gutud di Punnomnoman hi Namaliwa' an Dios ya mete"ah a'unugan di algaw eden miyapulu ta opat di algaw hinan hopap di bulan.”†

Nan Panganan hi Agguy Nabino'bo'an an Tinapay

(Ex. 23:14-15; 34:18; Num. 28:17-25; Deut. 16:3-8; Mk. 14:1, 12; Ac. 12:3; I Cor. 5:6-8)

6 Ya inalina goh di, “Ya nan mabiggat an miyapulu ta lemay algaw‡ ya hiyay ete"an di Pumbehtaanyun Ha"in an Dios hinan Agguy Nabino'bo'an an Tinapay, ya pituy algaw§ di adiyu panganan hinan agguy nabino'bo'an an tinapay.

7 Ya nan hopap di algaw ya hiyah ne me'gonan, at hiyay ahayhayupanyu ta dayawona' an Dios, ya mahapul an mi'id ah muntamu.

8 Ya pituy algaw di pange'nonganyuh nan moghob an me'nong ay Ha"in an Dios, ya nan apitun di algaw ya adi ayu goh muntamu ta mahayup ayu ta mundayaw ayu goh ay Ha"in.”

Nan Hopap di Bungan nan Mitanom

(Ex. 22:29; Rom. 8:23; I Cor. 15:20-23)

9 Ya inalina goh Apo Dios ay Moses di,

10 “Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay diday, Wa ay ta dumatong ayuh nan lutan idatna

† 23:5 Unu Nisan/Aviv 14 hinan calendar di Hudyu. Hiyah ne March unu April hinan calendar tu'u. ‡ 23:6 Unu Nisan/Aviv

15. § 23:6 Unu Nisan/Aviv 15-21.

ay da'yu ya hay hopap di pumbot'anyu ya iyuyyuy himboto' hinan padi

¹¹ ta ilayatna nan himboto' ay Apo Dios, at umamlong, at abulutona. Ya hay algaw hi pangilayatan nan padi ya hay mabiggat an nan algaw an pun'eblayan.*

¹² Ya hede han algaw an ilayatan nan himboto' an paguy ya iddumyun e'nong nan uyaw an kalnilun ohay tawona an mi'id ah ganitna ta Onong an Moghob an me'nong ay Apo Dios.

¹³ Ya iddumyuy nahuluk hi opat di litroh nan ma'adyamu' an alenan nalamutan hi mantika ta moghob an me'nong ay Apo Dios ta nan angilitnay mangipa'amlong ay Hiya. Ya hay me'nong goh ta Onong an Ma'inum ya ohah litron bayah.

¹⁴ Ya ta"on un nihanglag nan paguy, ya nalangu nan gahhilang, unu malgom an bungan nan intanomyu ya adiyu onon ta engganah unyu e'nong ay Apo Dios. Ya heten uldin ya mahapul an ato'aton nan holagyuh enggana an ta"on un malgom di lugal hi numpunhituwanda.”

Tungaw hi Alpahan di Boto[†]

(Ex. 23:16; 34:22; Lev. 19:9-10; Num. 28:26-31; Deut. 16:9-12; Ac. 2:1-4; 20:16; I Cor. 16:8)

¹⁵ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya mete" a eden mabiggat hi alpahan di Habadu ya heden algaw an nangiyanyu ta nilayat an ne'nong nan nahhun an bento'yu ya ete"ayun mumbilang ta engganay magtud di pituy duminggu.

---

* **23:11** Unu Nisan/Aviv 16. † **23:14** Tulu goh di ngadan ten ngilin ti (1) Behtan di aDumiduminggu (Ex. 34:22), ya (2) Behtan di Udol (Ex. 23:16), ya (3) Behta an Pentecost (Ac. 2:1).

16 Ya mete"ah nan mabiggat hi alpahan di ngilin an algaw ya ete"ayun mumbilang goh hi nabongley algaw,‡ ya e'nongyu goh ay Ha"in an Dios di pa"alah paguy.

17 Ya da'yun amin an numbino'ob'on di numpunhituwanyu ya iyaliyuy hindudwah milayat an tinapay an hay niyamma ya nahuluk hi opat di litroh na'adyamu' an alena, ya ma'udman hi bino'bo', ya inhaangyu ta midat an Milayat an Onong'un Dios. Hiyah ne onong di hopap di bungan di mitanom.

18 Ya hay middum hinan tinapay an me'nong ya pituy bubuta'al an hinohhay tawonan kalnilun uyaw ya mi'id ganitda, ya oha goh hi manilhig an baka, ya duwah buta'al an kalnilu ta diday Onong an Moghob ay Ha"in an Dios an middum nan tinapay ya nan bayah ta moghob an me'nong goh ay Ha"in ta nan maphod an angilitnay mangipa'amlong ay Ha"in.

19 Ya e'nongyuy ohay hintawonah buta'al an gandeng hi Onong di Bahol ya duwan kalnilun uyaw an hinohhay tawonda ta Onong di Pi'lenggopan.

20 Ya ilayat nan padi an e'nong ay Ha"in an Dios nan duwan uyaw an kalnilun middum nan tinapay an hopap di bungan nan nitanom. Hatun nidawat an Milayat an Onong ya bagin nan padi.

21 Ya hete an ahayhayupan ya me'gonan, at ngilinonyu, ya adi ayu umuy muntamu. Ya hete han uldin ya adi mapogpog an ta'on un malgom di pi'hituwan nan holagyu, ya mahapul an

---

‡ 23:16 Unu Sivan 6. Hiyah ne May-June hinan calendar tu'u.

ato'atondah enggana.

²² Ya wa adya ta mumboto' ayu ya adiyu bot'on nan paguy an wadah nan numpumpinin-git, ya adiyu balluwon nan aggyu na'ala ta waday alan nan tatagun nawotwot, ya nan himpangilin ni'hitun da'yu. Ti Ha" in hi Apo Dios."

Nan Behtan di Talampet

(Num. 29:1-6)

²³ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

²⁴ "Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay diday, Nan hopap di algaw hi apitun di bulan[§] ya ngilinonyu ta pun'eblayanyu. Ya ta panginomnomanyuh nan me'gonan hi ahayupanyu ya ipa'innilayuh nan pangipagangohanyuh nan talampet.

²⁵ Ya adi ayu umuy muntamu, mu un ayu mun'onong hinan moghob an me'nong ay Apo Dios."

Algaw hi Ahanian di Bahol

(Lev. 16:2-34; Num. 29:7-11; Rom. 3:24-28; Heb. 9:7; 10:3, 19-22)

²⁶ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

²⁷ "Nan miyapulun algaw hi apitun di bulan* ya hiyay algaw hi pun'onngan ta a'aliwan di bahol. Ya henen a'amunganyu ya me'gonan, at mahayup ayu, ya impa'ampayuy odolyu,† ya nun'onong ayun Ha" in an Dios hinan moghob an me'nong.

---

§ **23:24** Unu Tishri/Ethanim 1. Hiyah ne September unu October hinan calendar tu'u. * **23:27** Unu Tishri/Ethanim 10. † **23:27** Unu munlangdu ayu.

²⁸ Ya adi ayu muntamu eden algaw ti henen algaw di hiyay pun'onnganyun Ha'in an Dios ta way a'aliwan di baholyu.

²⁹ At wa ay di adi mangipa'ampah odolna eden algaw ya mahapul an mapogpog di iddumanah nan tataguna,

³⁰ ya wada ay goh di muntamu eden algaw ya ubaho' hiyah nan niddumanan tatagu.

³¹ Ya ta'on un malgom an tamu ya hete han uldin ya minaynayun an ato'aton nan holagyuh enggana an ta'on un malgom di pi'hituwanda.

³² Ti hete ya Habadu an pun'eblayanyu, at mahapul an ipa'ampayuy odolyu. Ya mete"ah nan miyahiyam an algaw hinan bulan ta nangamung mahdom hinan mabiggat ‡ ya mahapul an ngilionyu nan pun'eblayanyu.”

Behtan nan A'ab'abbung

(*Ex. 23:16; Num. 29:12-39; Deut. 16:13-17; Jn. 7:2, 37*)

³³ Ya ni'hapit goh hi Apo Dios ay Moses an alyonay,

³⁴ “Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay dida an nan miyapulu ta lemay algaw hinan miyapitu an bulan ya hiyay gutud di behta an pun'ammanyuh nan a'al'allung, ya mahapul an mumblehta ayuh pituy algaw. §

³⁵ Ya nan hopap di algaw ya me'gonan an ahayupanyu, at adi ayu muntamu.

³⁶ Ya pituy algaw di umonnga'onnganyuh nan moghob an me'nong ay Apo Dios, ya nan

---

‡ **23:32** Hiyah ne ma'alih miyapulun algaw (verse 27). § **23:34** Unu Tishri/Ethanim 15-21.

awalun di algaw ya me'gonan an ahayupanyu, at mun'onong ayuh nan moghob an me'nong ay Apo Dios, at mahapul an mi'id ah umuy muntamu ti hiyay angunuh an ahayupanyu.

³⁷ Ya hiyatuy behtah pento' Apo Dios hi ipa'innilayu an date ya me'gonan an ahayupanyu ta e'nongyu nan onongyu an moghob ay Apo Dios an nan Onong an Moghob, ya nan Onong an Ma'an, ya nan udum an goltonyuh e'nong, ya nan Onong an Ma'inum, ya atonyu daten amin eten ohan algaw.

³⁸ Ya nat'on tuwali nan gunyu e'nong ay Apo Dios hinan algaw an pun'eblayanyu, ya nan udum an pohdonyun idat tuwali, ya nat'on goh tuwali nan inhapatayu, ya nat'on goh nan unyu tuwali ninomnom an mun'onong ay Apo Dios.

³⁹ Ya hede goh an miyapulu ta leman algaw hi apitun di bulan hi alpahan di numbot'anyuh nan inhabalyuh nan lutayu ya nomnomonyu ta ibehtaanyuh Apo Dios hi pituy algaw, ya nan hopap di algaw ya hiyay pun'eblayanyu, ya nan awalun di algaw ya hiyay pun'eblayanyu goh.

⁴⁰ Ya heden hopap di algaw ya alanyu nan mun'aphod an bungan nan ayiw an intanomyu, ya inummal ayu goh hinan tubun nan palma, ya nan hapang di ayiw an abebellog di tubuna, ya nan ayiw an poplar, at hiyanay inusaldan nundayaw ay Apo Dios hi pituy algaw.

⁴¹ Ya gunyu aton heten behta an behtan Apo Dios hinan miyapituy algaw hi apitun di bulan hi atawotawon. Ya heten uldin ya adi mapogpog, at minaynayun an ato'aton nan holagyuh engganah un madatngan nan apitun di bulan.

⁴² Ya an amin nan mitungaw an holag Israel tuwali ya munhitu ayuh nan allung hi pituy algaw

⁴³ ta way panginnilaan nan holagyu an da'yun holag Israel ya nunhitu ayuh nan allung hidin nangekakana ay da'yuh ad Egypt.”

⁴⁴ At impa'innilan Moses hinan tatagun amin din immandal Apo Dios hi atondan mumbेhta.

24

Hay Panalimunan hinan Hilaw

(Ex. 27:20-21)

¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses an inalinay,

² “Mandalom nan tatagu ta iyalida nan namahmah an lana an malpuh nan olibon maphod di ammana ta way mittuh nan panul an panilaw, ta way aton nan apuy an adi madmaddop.

³ At amahdomahdom ya gun tolgan Aaron nan panul ta lumanablabi an bumenabenang hi engganay mapatal heden hilaw an wah dih nan pangngel nan kultinan di niha"adan nan Kahon an Nittuwan di Himpulun Uldin hinan Me'gonan an Kuwaltu. Ya heten uldin ya minaynayun hi ato'aton nan holagyu enggana.

⁴ Ya gun halimunan Aaron ta bumenabenang nan hilaw an nun'ipattu' hinan namahmah an balitu' hidih nan wada' an Dios.”

Nan Tinapay an Me'nong ay Apo Dios

⁵ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya alanyuy na'adyamu' an alena, ya inhaangyu ta ma'amman di himpulu ta duwah tinapay, ya opat ya han godway litro an miyammah ohay tinapay.

⁶ Ya pun'ipattu'yu nan tinapay an hin'o'nom hi numpinangngel hinan lamehaan an namahmah an balitu' hinan way hinagang di awada' an Dios.

⁷ Ya ha"adonyu nan duwan nalinyan tinapay hinan namahmah an maphod di hunghungnan incense hinan tinapay ta hiyay mangipanomnom hi unda e'nong ta moghob an onong ay Ha"in an Dios.

⁸ Ya heden algaw an gunda pun'eblayan ya ep'ephod Aaron nan tinapay an gun idat nan holag Israel hinan way hinagang'un Dios, ya hiyah te ato'aton nan holag Israel hi enggana.

⁹ Ya nan tinapay ya bagin da Aaron ya nan linala'in holagna, ya nan me'gonan an lugal di pangananda ti henen ma'an ya me'gonan ti nalpuh bingayda an gunda alan nan ne'nong ay Ha"in an Dios an moghob.”

Moltan di Adi Pange'gonan ay Apo Dios

¹⁰ Ya wada han lala'i an hi inana ya nalpuh holag Israel, ya hi amana ya holag di i'Egypt, ya hede han lala'i ya ni'pattoy hinan ohan lala'in holag Israel hidih nan immapalanda.

¹¹ Ya heden lala'in imbaluy nan holag Israel an babai ya ente"anan mangidut ya mamahiw ay Apo Dios, at inyuydan Moses. (Ya hi inan nen lala'i ya hi Shelomith an imbaluy Dibri an nalpuh holag Dan.)

¹² Ya impaguwalyada hiya ta engganay henoday inalin Apo Dios hi atondan hiya.

¹³ Ya unat goh himmapit hi Apo Dios ay Moses, ya inalinay,

14 “Ekakyuh ne han lala'in nun'idut hinan immapalanyu, ya da'yu an nangngol hi nun'idutana ya ho"onyuy uluna ta ihtiguanyu an numbahol hiya, ya an amin ayun tatagu ya taponyu hiya ta engganay matoy.

15 Ya alyom hinan holag Israel di, Nan mamahiw ay Apo Dios ya hiyay ma'amuyuan hi mamolta.

16 At wa adyay tagu ta adina e'gonan hi Apo Dios ta idutana Hiya ya mahapul an mapatoy, ya an amindan na'amung ya mahapul an taponda hiya an ta"on un nan himpangili unu holag Israel, ta wa adya ta agguyna ene'gonan hi Apo Dios ya mahapul hi mapatoy.

17 Ya gulat ta waday mamatoy hi ibbanah tagu ya mahapul an mapatoy goh,

18 ya nan mamatoy hinan animal di ohah ibbanan tagu ya mahapul an hukatana goh hi animal. Ti hay aatna ya animal ay di pinatoyna ya animal goh di bayadna.

19 Ya gulat ta han tagu ya ginunihana nan henegona ya henen inatnan ne han ibbanan tagu ya mahapul an hiya goh di ma'at ay hiya.

20 Ya gulat ta immipung hi hu'i ya ma'ipung goh di hu'ina, ya gulat ta pimmilok ya mapilok goh di matana, ya gulat ta pimmengaw hi baba ya mapengawan goh di ohah babana. Ti nan inatnah nan ibbana ya mahapul an hiya goh di ma'at ay hiya.*

21 Ya wa adyay pumatoy hi animal ya mahapul an hukatana nan animal, mu wa adyay pumatoy

---

* **24:20** Bahaom nan footnote di Ex. 21:25 ta innilaom di dalat ten uldin.

hi tagu ya mahapul an mapatoy goh hiya.

²² Nen un ohay uldin hi unudonyun amin, at ta"on un nan himpangilin ni'hitun da'yu unu da'yun holag Israel ya mapapaddung di panugun nen uldin ay da'yu. Ti hi Apo Dios ya nabagbagtu.”

²³ Ya unat goh inalin Moses hete hinan tatagu ya enekakda din lala'ih nan immapalanda, ya nuntapada hiya ta engganay un natoy. Ya hiyah te na'at ta way inat nan tatagun Israel an nangunud hinan immandal Apo Dios ay Moses.

25

Nan Miyapitun Tawon

¹ Ya ni'hapit hi Apo Dios ay Moses hi wadanah nan Duntug an Sinai an alyonay,

² “Mi'hapit'ah nan holag Israel ta alyom ay dida an wa ay ta dumatong ayuh nan lutan idat'un da'yu ya mahapul an pun'eblayonyu nan luta ta Ha" in an hi Apo Dios di dayawonyu.

³ At onom di tawon hi panammanyuh nan payawyu, ya onom goh di tawon di panalimunanyuh pangaananyuh nan nappuhin halepeng nan greppyu, ya pamugahanyuh nan bungada,

⁴ mu nan miyapitun tawon ya hiyah ne me'gonan an ngilin an pun'eblayan nan lutayu ta heden tawon ya midawat nan lutan Ha" in an Dios. At adiyu tamman nan lutayu, ya adiyu halimunan nan greppyu.

⁵ Ya adiyu alan nan bungan nan humangaw hinan lutayu, ya adiyu pugahon nan bungan nan nidawat an greppyun nidawat ay Ha" in an

Dios. Ti nan luta ya mahapul an pun'eblayonyuh hintawon.

⁶ Ya nan bungan nan humangaw hinan miyapitun tawon an pun'eblayan nan lutayu ya alanyu ta ononyu, mu mi'yala goh nan linala'i ya binabain baalyu, ya nan puntamuonyu, ya nan ni'hitun da'yu an mangiliyu.

⁷ Ya ta'on goh nan a'animalyu ya nan a'animal an wadah nan lutayu ya ononda nan bungan nan humangaw.”

Nan Tawon an Ibangngadan nan Lutan Nala'uan*

(Deut. 15:1-11)

⁸ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya bilangonyuy mumpapituy pituh tawon an pun'eblayan nan lutayu ta hay lammungnan amin ya napat ya han hiyam di tawon.

⁹ Ya nan apulun di algaw hi apitun di bulan an ma'alih Algaw an Pun'i'innaliwan† ya paganghonyu nan talampet hinan abablubabluy hi ad Israel.

¹⁰ At e'gonanyu nan miyanabonglen tawon, ya ipa'innilayun amin hinan tatagun numpunhituh nan abablubabluy ta mun'amlongda. Ti heden tawon ya nan enepla'da an luta ya mibangngad ay didan hina"aman ad luta tuwali. Ya nan himbut ya mumbangngaddah nan pamilyada tuwali.

¹¹ Ya nan miyabonglen tawon ya hiyay tawon hi pumbehtaanyu, at adiyu tamman nan lutayu, ya adiyu goh alan nan bungan nan humangaw hinan

---

* 25:7 Unu Tawon an Behtan di Pangibangngadan. † 25:9 Unu Gutud di Pun'onngan hi Hanin di Bahol (Lev. 16:1-34).

lutayu unu pugahon nan bungan nan agguyyu hinalimunan an grepyu.

¹² Ti hiyay gutud di pumbehtaanyu, at ngilinyu ti me'gonan, at hay ononyu ya nan bungan di inhabalyuh nan lutayu an din i'innalyu.

¹³ Ya henen Tawon di Pumpangibangngadan hinan lutan lina'uanyuh nan ad luta tuwali.

¹⁴ Ya gulat ta ila'uyu nan lutayuh nan ohan ibbayu unu luma'u ayuh nan lutan di ibbayu ya adi ayu himbabalbal.

¹⁵ Gulat ta munla'u ayu unu luma'u ayuh nan luta ya bilangonyuy atnay tawon ya un madatngan nan Tawon di Pangibangngadan, ya bilangonyu goh di atnay tawon hi bumungaan nan nitanom, ya hiyay balul di punla'uyu unu pangila'uyu.

¹⁶ Ya gulat ta do'do"ol di tawon hi punhabalan nan luma'u ya un madatngan nan Tawon di Pangibangngadan ya ong'ongngol di la'una, ya gulat ta un itang di na'angang hi tawon ya itang goh di bayadna. Ti hay mabayadan ya nan bilang di tawon hi punhabalan hinan luta.

¹⁷ Ya adi ayu himbabalbal, mu ta'tana' an Dios. Ti Ha" in hi Apo Dios an nabagbagtu."

Nan Ma'at hinan Miyapitun Tawon

¹⁸ Ya inalin goh Apo Dios di, "Ya unudonyu nan Uldin'u, ya emayaanyu ta atonyu nan immandal'u, at mid al'alih pi'hituwanyuh tun luta.

¹⁹ Ti nan luta ya pumhod an malmuy mihabal, at do'ol di ma'an hi ononyu, at malenggop ayun munhitu.

20 Ya gulat ta wadan da'yuy mangalih, Hay onon mah ede ede han miyapitun tawon? Ti adi tamman nan luta ya adi alan nan bungan nan nitanom!

21 Mu hede han miyonom an tawon ya wagaha' nan luta ta pumhod di bungana ta umanay hi ononyuh tuluy tawon.

22 At hede han miyawalun tawon an pun-habalanyuh nan luta ya wada nan baa' hi ononyun munhabal an magi'od hi ononyuh engganay alanyuy bungan nan intanomyun de han miyahiyam an tawon.”

Hay Pamangngadan hinan Gina'u

23 Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya nan luta an la'uanyu ya bo'on bagiyuh enggana ti bo'on da'yuy immannung hi ad luta ti luta' an Dios, ti da'yu ya un ayu umat hinan bunag an un ayu ni'hithituh tun luta.

24 At wada ay di ad luta an pohdonan mamangngad hinan lutana an lina'uanyu ya mahapul an iyabulutyu.

25 Ya gulat ta mumbalin hi nawotwot di ohah nan ibbayu ta mapilitan an mangila'uh nan lutana, ya umali ay nan nehegheggon di nitulanganan hiya ya mabalin an hiyay mamangngad hinan lutan inla'un nan agina.

26 Ya gulat ta mi'id di a'aginan mamangngad hinan lutana mu wada ay di pihhunah udum di tawon ya hiyay mamangngad.

27 Ya bilanganay atnay naluh hi tawon hi nangila'uana ta nan bayad di tawon an ma'angang di hiyay ibangngadana eden tagun nangila'uana, at nan luta ya bagina mahkay.

28 Mu mi'id ay di pamangngadna ya nan nunla'uh nan lutay okod hi engganay madatngan nan Tawon di Pangibangngadan hi luta ya un mahkay mibangngad ay hiya nan lutana tuwali.

29 Ya gulat ta waday lala'in mangila'uh abungna an nunlene'woh di allupna an wah nan siudad ya waday biyangnan mamangngad eden abungnah ohay tawon an nangila'uana.

30 Mu adina ay umuy bangngadon ta naluh di ohay tawon ya mid mahkay biyangnan mamangngad, at nan abung ya bagin mahkay nan nunla'u ya nan holagnah enggana, ya adi mibangngad hinan nangila'uh un madatngan nan Tawon an Pangibangngadana.

31 Mu nan abung an agguy na'allup ya uddum nan lutan di payaw at mabalin hi mabangngad an umat hinan lutan nila'u, ya mibangngad goh hi un madatngan nan Tawon an Pangibangngadan.

32 Mu nan holag Levi ya waday biyangda ti ta'on un malgom hi tawon ya mabalin an bangngadonda nan gina'udan nila'u ti diday ad babluy eden lutan nidat ay didah bagida.

33 Mu gulat ta han tagu ya luma'uh abung di holag Levi ya heden Tawon an Pumpangibangngadan ya mibangngad ti nan abung ya munnonnong an gina'un nan holag Levi hinan ni'babluyandah nan holag Israel.

34 Mu nan payaw hinan way pumpahtulanda an wah nan siudad ya adi mabalin hi ila'uda ti hiyah ne banohdah enggana, at umuy hinan udumna.”

Nan Aliblian nan Nawotwot an Tatagu

³⁵ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya gulat ta waday ibbayuh holag Israel an nawotwot ahan ta adina olog an mananud hi odolna ya mahapul an idatyuy mahapulna an umat hinan pangatyuh nan mangiliyu, ta way atonan adi makak.

³⁶ Ya adiyu ipatakap nan malgom an imbadangyun hiya, mu e'gonana' an Dios ta way atonan adi makak, ta way tunglubonyu.

³⁷ Adim ipatakap nan pihhun ipa'utangmun hiya, ya umat hinan ma'an an ila'uyun hiya.

³⁸ Ti Ha"iin hi Apo Dios an dayawonyu an nangekak ay da'yuh ad Egypt, di nangidat ay da'yuh nan lutad Canaan ta Ha"iin di dayawonyu.”

Hay Aliblian nan Baal

(Ex. 21:2-11; Deut. 15:12-18)

³⁹ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya gulat ta waday ibbayun holag Israel an nunhegla ahan an nawotwot ta ihbutdan da'yu ta mumbalin hi baalyu ya adiyu hiya puntamuon hi tamun di himbut.

⁴⁰ Mu hay atona ya mihinan da'yu an umat hinan bumo'la unu umat hinan mangiliyu ta engganay madatngan heden Tawon an Pangibangngadan.

⁴¹ Ya heden gutud di akakanan he"a an ta"on nan imbabaluyuna ta mumbangngaddah nan pamilyada ya umuydah nan lutan bangngadonda an lutan nan o'ommodda.

⁴² Ti dida nan holag Israel an baal'u an enekak'ud Egypt, at adi mabalin hi mihbutda ta mumbalindah himbut.

⁴³ Ya nan pamaalanyun dida ya adiyu dida paligaton, mu e'gonana' an Dios.

44 Ya pohdonyu ay an ummal hi linala'i ya binabai ta himbutyu ya hay hubutonyu ya nan tatagun nunhituh nan babluy an wah nan nunlene'woh hinan numbabluyanyu.

45 Ya mabalin an humbut ayuh nan imbabaluy nan bunag an ni'hitun da'yu, ya nan holagdan nitungaw hinan numbabluyanyu di hiyay hubutonyu ta bagiyu.

46 Ya mabalin an ipaboltanyu didah nan imbaluyyu ta boltanonda, at bagida ta baalonda didah enggana, mu nan pamaalanyuh nan ibbayun holag Israel ya mahapul an adiyu paligaton dida.

47 Ya gulat ta waday himpangilin ni'hitun da'yu, ya immadangyan, ya wada goh di holag Israel an numbalin hi nawotwot ta inihbutnay odolnah nan adangyan an himpangilin ni'hitun da'yu unu baal nan holagna

48 ya ta'on hi un nila'u mu wada damdamay biyangan mabangngad ti bangngadon nan ohah nan tutulangna.

49 Mabalin an hi ulitaona, unu hay kasinsina, unu hay malgom an tulangna di mamangngad ay hiya, ya ta'on un hiyah un way pihhuna ya hiyay mamangngad hi odolna.

50 At hay atona ya mi'hapit hinan nambut ay hiya ta bilangonday atnay tawon hi nambutanan hiya ya un madatngan heden tawon an alibliana. Ya hay bayadana ya nan tawon an punhulbrianan hiya ya un madatnangan heden tawon.

51 Ya gulat ta do'do"ol ay di bilang di tawon ya un madatngan nan alibliana ya do'do"ol goh di bayad di abangngadana.

⁵² Ya gulat ta un itang ay di tawon hi na'angang ya itang goh di bayad di abangngadana.

⁵³ Ya ibilangna hiyah umat hinan ohan baalna eden tawon an ihinanan hiya, ya adina paligaton hiyah nan tamuna.

⁵⁴ Ya gulat ta mi'id abalinanan mamayad hi alibliana ya mehod hi engganay madatngan din tawon an alibliana ya nan imbabaluyna

⁵⁵ ti nan holag Israel ya baal'u. Dida ya baal'u an enekak'uh ad Egypt, ya Ha"iin hi Apo Dios an dayawonyu.”

26

Nan Wagah hinan Un'unnud

¹ Ya intuluy Apo Dios an ni'hapit ay Moses an inalalay, “Ya adi malgom di dayawonyu, ya adi ayu goh mangammah bulul unu munha"ad hi bulul an batuh nan babluyyu ta way dayawonyu ti Ha"iin an hi Apo Dios di dayawonyu.

² Ya mahapul an ngilinonyu nan Habadu, ya e'gonanyu nan Tuldán Abung an awada' ti Ha"iin hi Apo Dios.

³ Ya gulat ta unudonyu ya atonyu nan immandal'u ya nan Uldin'u

⁴ at ipa'udan'uh nan gutud di puntammanyu ta way aton nan intanomyuh nan lutan pumhod di bungana ya bumunga goh nan bungbungaan an ayiw.

⁵ Ya gun ayu mumboto' ta engganay madatngan di apugahan di greyp, ya gun ayu mumpugah hi greyp ta engganay ahitanom. At do'ol di ma'an

hi pohdonyuh onon, at munlenot ayun munhitun den babluy.

⁶ Ya idat'uy lenggopyu eden luta ta malenggop ayuh nan olo'anyu, ya mi'id ah ta'tanyu. Ti ubaho' nan atata'ot an a'animal hinan lutayu, ya adi' iyabulut an waday mangubat ay da'yu.

⁷ At pumpudugyu nan binuhulyu, ya numpatoy'u dida.

⁸ Ti ta"on un ayu lema ya mabalin an gubatonyuy hinggahut, ya ta"on un ayu hinggahut ya mabalin an gubatonyuy himpuluy libu, ya pumatoyyu nan binuhulyu.

⁹ Ya halimuna' da'yu, at munholag ayu ta dumo'ol di bilang di holagyu, ya ipa'annung'u goh nan intulag'un da'yu.

¹⁰ Ya hay baa' an bento'yud tawonad di ono'ononyu, ya pun'ipabuhu'yuy udumna ta way pangiponponanyuh nan pa"abto'.

¹¹ Ya mi'hituwa' ay da'yuh nan Tuldan Abung, ya adi' da'yu pahiwon.

¹² Ya mimidduma' ay da'yu ta Ha"in di Diosyu, ya da'yuy tagu'.*

¹³ Ya Ha"in hi Apo Dios an dayawonyu an nangekak ay da'yuh ad Egypt ta bo'on ayu mahkay baal nan i'Egypt ti paddungnay inaan'u nan bahangalyu, at mi'id mahkay di abainanyuh nan pundaldallananyu.”

Nan Moltan di Adi Umunudan

¹⁴ Ya inalin goh Apo Dios di, “Ya adiyu ay donglon nan alyo' ta ibahhawyun aton nan immandal'u,

---

* **26:12** II Cor. 6:16.

15 ya gulat ta du'gonyu nan inyuldin'u, ya adiyu pohdon nan panugun'u, ya adiyu unudon an amin nan immandal'u, at ibahhawyu ay nan in-tulag'un da'yu

16 ya hiyah te ato' ay da'yu: Moltao' da'yuh nan atata'ot an dogoh, at mundogoh ayu ta engganay un mangpuh di odolyu, ya nunheglay lahun di odolyu ta bulawon da'yu, at maligatan ayu. Ya mid hulbiyun munhabal ti nan binuhulyuy mumpangan.

17 Ya du'go' da'yu ta way aton nan binuhulyun mangabak ay da'yu ta diyay mangipapto' ay da'yu, at lumayaw ayu an ta"on un mid ah mamdug ay da'yu.

18 Ya gulat ta ma'at an amin hatun da'yu ya adia' damdama unudon at udma' di moltayuh mumpapitu

19 ta engganay ipa'ampayuy odolyuh nan nun-heglan pumbagtuanyu, ya adi' iyabulut di udan ta nan ad dayan bagtun di wadanyu ya ay gumo', ya nan lutan gopa'onnyu ya umat hinan gambang.

20 Ya mid hulbin di bi'ahyun muntamu ti adi tummol nan inhabalyu, ya adi bumunga nan intanomyun bungbungaan an ayiw.

21 Ya gulat ta du'gonyu nan panugun'u ya adiyu donglon nan hapito' at udma' nan moltayu ta mumpapituy ligat hi holtaponyu an dumalat nan baholyu.

22 Ya honogo' nan atata'ot an a'animal hi in-alahan ta patayonda nan imbabaluyyu ya nan a'animalyu, at umitang ayu, ya matawan nan dalanyu.

23 Ya ta"on un umat hituy ma'at ay da'yu mu adi ayu damdama magilat ti dudu'gonyu

24 at ta"on Ha"in ya bumungota', ya du'go' da'yu, at moltao' da'yu an dumalat nan baholyu, at iyal'alla' an udman hi mumpapituy aat di punligatanyu ya un din nahhun.

25 Ya iyabulut'un gubaton da'yu ta miballoh nan adiyu pangunudan hinan intulag'un da'yu. Ya gulat ta ihi'ugyun mumpo"oy hinan na'allup an siudad ya ipiyali' di dogoh ta mumpundogoh ayu, at abakon da'yuh nan binuhulyu.

26 Ya pa"io' nan alpuwan di ononyu ta way aton nan himpulun binabain munlalamung hi ihaangdah tinapay ta un ohay punhaanganda. Ya kiluonday ipiyapongdan da'yuh ma'an, mu adi ayu damdama mabhug.

27 Ya ta"on un ma'at an amin hatun da'yu mu adiyu damdama donglon nan alyo' ti unna' at goh du'gon ay da'yu,

28 at bumungota' hi nidugah, ya du'go' da'yu, at Ha"in ya moltao' da'yuh ligat hi mumpapitu an dumalat nan baholyu.

29 At nunheglay punhinaanganyu ta la'tot ya ihdayuy imbaluyyu.

30 Ya pumpa"i' nan o"ongol an abung an pun-dayawanyuh nan bulul, ya numpuhit'u nan bululyu, ya nun'iyuhun'u nan nun'atoy an odolyuh nan bululyu. Ya pahiwo' ahan da'yu.

31 Ya pa"io' nan siudadyu ta mun'akakda nan tatagu, ya umat goh hinan lugal an inlahhinyuh pundayawanyu ta mabau, ya adi' mahkay abuluton nan e'nongyun maphod di hunghungna.

32 Ya punhegloo' an pumpa'i nan lutayu ta manoh'a nan binuhulyun nunhituh di an mannig hi apa"iana.

33 Ya pun'iwa'at'u da'yuh nan numbino'ob'on an abablubabluy, ya ipangunud'uy ligatyu, at mataynan nan lutayu, ya nan nunhituwanyun siudad ya mun'apa"i.

34 Ya ta way aton nan lutayun mun'a"alenawan mun'eblay ti tinaynanyu, ya immuy ayuh nan lutan nan binuhulyu.

35 Ya heden tawon an atawanan nan luta di hiyay pun'eblayana ti agguy nun'eblay hidin nunhituwanyuh di.

36 Ya da'yu an hinhinnohan mataguh nan abablubabluy di binuhulyu ya pata'to' da'yu ta ammunah nan mun'al'alaha'ah an tubun di ayiw an matuyupan ya numpangalayaw ayu, ya tumagtag ayun paddungnay waday mamdug ay da'yuh pumatoy, ya munlu'bub ayu an ta'on hi un mi'id mangunud ay da'yu.

37 Ya munhuhuggit ayun lumayaw ta mun'igatin di udumnan da'yu an ta'on un mi'id mamdug ay da'yu. Ya mid ologyun mi'gubat hinan binuhulyu.

38 Ya nan babluy an iwa'atanyuy hiyay atayanyu an nan lutan di binuhulyu. At hidiy ilubu'anyu.

39 Ya da'yun ma'angang an adi matoy ya ma'inu'inut ayu damdaman ma'ubah hinan babluy di binuhulyu ti dumalat nan baholyu ya nan bahol goh nan o'ommodityu an mi'yubah goh ay dida.

40 Mu gulat ta muntutuyu nan holagyuhan nan

numbaholanda ya umat goh hinan numbaholan nan o'ommodda (an nan aggyuda nangunudan ay Ha" in ti din'ugda nan Uldin'u

⁴¹ ta omod un'u goh din'ug dida, ya inwa'at'u didah nan lutan nan binuhulda), mu ipa'ampada ay nan aatdan mumpabagtu, ya inabulutda nan moltadan dumalat di baholda ya din nan'ugandan Ha" in

⁴² ya un'u nomnomon din intulag'un da Jacob, ya hi Isaac, ya hi Abraham, ya pi'nomnom'u goh din intulag'un luta.

⁴³ Ti heden luta ya taynanda, at ma"alenawa nan luta ti mun'eblay eden tawon an natawanana. Ya hiyah te moltadah aggyuda nangabulutan hinan Uldin'u ya nan nan'ugandah nan Mandal'u.

⁴⁴ Ya ta"on hi unda inat hatu ya hidih nan awadandah lutan nan binuhulda ya adi' ahan tagwa dida inganuy ya du'gon ta adida mun'a'ubah ti adi' pa"ion din intulag'un dida. Ti Ha" in hi Apo Dios an dayawonda.

⁴⁵ Ya diday dumalat ya nomnomo' din intulag'uh nan o'ommodda an din enekak'ud Egypt an toto'lon nan tataguy nakakanda ta Ha" in di dayawonda. Ti Ha" in hi Apo Dios."

⁴⁶ Ya hiyanay Uldin ya Mandal an indat Apo Dios ay Moses hinan Duntug an Sinai hi ni'tulaganah nan holag Israel.

27

Nan Uldin hi Aat nan Mihapatan Midawat ay Apo Dios

¹ Ya inalin Apo Dios ay Moses di,

² “Alyom hinan holag Israel di, Wada ay di ohan da'yun mangilahhin hi ohay tagu ta idawatnan Apo Dios ya mabalin an hay pihhuy ipallognan idat.

³ Ya umat hituy bayadda: nan lala'in muntawon hi ba'intih engganay nanom ya hay balul di mibayad ya ba'intiy gramos hi silver, mu mipaddung di damotnah nan pungkilun di Tuldan Abung.

⁴ Ya gulat ta babai an umat hinay tawona ya un himpulu ta duway gramos hi silver.

⁵ Ya nan tagun muntawon hi lemah engganay ba'inti ya hay balul di bayadan di lala'i ya un waluy gramos hi silver, ya hay babai ya un opat hi gramos hi silver.

⁶ Ya nan tagun un himbulan ta engganay lemay tawona ya hay balul hi bayad di lala'i ya duway gramos hi silver, ya hay babai ya un ohay gramos hi silver.

⁷ Ya nan tagun nanom di tawona unu nahuluk ya hay balul hi bayad di lala'i ya onom hi gramos hi silver, ya hay babai ya un opat hi gramos hi silver.

⁸ Ya gulat ta nan tagu an nawotwot ta adina olog an mamayad hinan na'alih balul hi bayadana ya miyuy hinan padi ta oyhonay balul di bayadana ta miyunnudan hinan abalinana.

⁹ Ya gulat ta hay mitulag ya hay ongol an animal at hiyay me'nong ay Apo Dios, ya henen animal an nidat ya mumbalin hi me'gonan.

¹⁰ Ya adi mabalin hi unna hukatan nan indawatna an maphod an animal hinan nappuhin

animal,* unu hukatana nan nappuhin animal hinan maphod an animal. Mu gulat ta hukatana nan animal hi animal goh ya heden mahukatan ya nan nihukat ya me'gonandan duwa.

¹¹ Ya gulat ta hay mitulag ya nan animal an ma'alih adi maleneh an adi mabalin hi me'nong ay Apo Dios ya mahapul an miyuy hinan hingang di padi.

¹² Ta nan padi ya tigonay aat nan animal hi un nappuhi unu maphod ya binalulana, ya nan pumbalul nan padi ya hiyay balulna.

¹³ Mu gulat ta pohdonan banggadon ya takapanah ba'intih porcento nan balulna.

¹⁴ Ya itulag ay han tagu han abungnan Apo Dios ta me'gonan an adaw ya tigon nan padiy aat nan abung hi un nappuhi unu maphod, ya nan pumbalul nan padi ya hiyay ma'unud.

¹⁵ Ya gulat ta pohdon nan nangidawat hi abungnan Apo Dios an banggadon nan impa'dawna ya takapanah ba'intih porcento nan ibayadna, at mibanggad nan abungnan hiya.

¹⁶ Ya gulat ta itulag nan tagu Apo Dios di itang hinan lutana ya hay pumbalulda ya hay bilang di oho' an mun'olog hi mitanom hinan luta, ya hay bayad di ohay kaban hi oho' ya himpuluy palatan silver.

¹⁷ Ya gulat ta itulag nan tagu nan lutana eden Tawon an Behtan di Pangibangngadan ya hay pumbalulda ya hay balul nan luta tuwali.

---

* **27:10** Nan Hudyuh din amatagun Malachi ya pento'day nappuhin animal ta ene'nongdan Apo Dios an ta'on hi unda inhapatan Apo Dios an nan maphod di e'nongda (Mal. 1:13-14).

18 Mu gulat ta nalpah nan Tawon an Behtan di Pangibangngadan ya unna idawat nan luta ya hay aton nan padin mumbalul ya hay bayadana ya nan bilang di tawon ya un madatngan nan Tawon an Behtan di Pangibangngadan, at waday itang hi ma'aan hinan balulna.

19 Ya gulat ta nan mangitulag hinan luta ya pohdonan bangngadon ya bayadana nan balul nan luta, ya inokpanah ba'intih porcento.

20 Ya gulat ta agguyna binangngad nan lutana ya nila'uh udum an tagu ya mi'id mahkay di biyangan mamangngad.

21 At madatngan ay heden Tawon an Behtan di Pangibangngadan ya nan payaw ya me'gonan an adaw Apo Dios, at nilahhin an payaw. At bagin nan papadih den luta.

22 Ya gulat ta waday mangidawat ay Apo Dios hinan lutan penla'na an bo'on lutadan hina"ama tuwali

23 ya nan padiy mangalih un atnay balul nan lutah bayadana ya un madatngan nan Tawon an Behtan di Pangibangngadan, ya idat de han tagu nan bayadna eden algaw ta nan pihhuy midat hi me'gonan an adaw Apo Dios.

24 At madatngan ay nan Tawon an Behtan di Pangibangngadan ya mibangngad nan lutah nan ad luta tuwali.

25 Ya an amin nan balul nan pamangngadyu ya mahapul an miyunnudan hinan pungkiluan di Tuldan Abung.

26 Ya an amin nan mun'ahhun an i'lum nan o"ongol an animal ya babbagin Apo Dios tuwali ti an amin di mahhun ya bagina, at adi mabalin

an idawat an ta"on un nan uyaw an baka unu kalnilu.

²⁷ Mu nan mahhun an i'lum nan ma'alih adi maleneh an animal ya mabalin hi mabangngad hi unna bayadan nan na'alih balulna, ya inokpanah ba'intih porcento. Mu adina ay bayadan ya mila'uh nan balulna an na'ali.

²⁸ Ya an amin nan nilalahhin tuwali an nun'ahhun an gina'un di tagun Apo Dios an nan tagu, ya animal, ya nan nihabal hinan lutayu ya adi mabalin an mila'u ya mabangngad, ti an amin nan nidawat ya me'gonan ahan ti bagin Apo Dios.

²⁹ Ya ta"on hi un tagu an ni'tulag ya adi mabalin hi mabangngad, at hay atonda ya unda patayon.†

³⁰ Ya an amin nan bungan nan nihabal hinan luta an umat hi paguy ya nan ayiw an bungbungaan ya bagin Apo Dios, at mahapul an idatyu nan himpulun porcento ta bagina.

³¹ Ya wada adyay mamhod an mamangngad hinan indatna an bagin Apo Dios ya bayadanay balulna, ya inokpanah ba'intih porcento.

³² Ya nan miyamiyapuluh nan a'animal ya bagin Apo Dios, at mabilang ay nan baka, unu kalnilu, ya nan udum an pinanganyun animal, ya nan miyapulu ya bagin Apo Dios.

³³ Ya nan ad animal ya adina tigon heden idatnah un nappuhi nan animal ta ihukatna, mu gulat ta hukatanah den nahhun an animal ya heden nahukatan ya nan hukatna ya me'gonandan duwa, at adi mabalin hi mabangngad.”

---

† **27:29** Hay na'atana ya da Jephthah ya nan babain imbaluyna (Judg. 11:30-40).

³⁴ Ya hiyatuy Uldin hi indat Apo Dios ay Moses hinan Duntug an Sinai an miyuldin hinan holag Israel.

CXX

Nan Hapit Apo Dios
Ifugao, Batad: Nan Hapit Apo Dios (Bible)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Batad Ifugao

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Audio recording © 2012 Hosanna

All rights reserved.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 May 2025 from source files
dated 3 May 2025

73caf6e3-622f-5761-a5ec-fa654aef623d